

รายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริจเฉท
เทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดิ์ดา สุนทรโร”

AN ANALYSIS ON LANGUAGE FOR BUDDHISM PROPAGATION:
A CASE STUDY OF DHAMMA DISCOURSE IN FACEBOOK PAGE
“PHRA SAKDA SUNTARO”

บัณฑิติกา จารุมา

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาเพจเทศนา
ธรรมในเฟซบุ๊ก “พระศักดิ์ดา สุนทรโร”

AN ANALYSIS ON LANGUAGE FOR BUDDHISM PROPAGATION:
A CASE STUDY OF DHAMMA DISCOURSE IN FACEBOOK PAGE
“PHRA SAKDA SUNTARO”

บัณฑิตกา จารุมา

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระศักดาสุนทร โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพประเภทวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนิชกิจ ซึ่งเก็บข้อมูลจากการปริเฉทธรรมะที่ถอดความเป็นตัวหนังสือจากคหิของพระศักดาสุนทรที่เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทร” ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 - วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 มีจำนวนปริเฉททั้งหมด 723 ปริเฉท จากการวิจัย พบว่า พระศักดา สุนทรใช้กลวิธีทางภาษาในการเผยแพร่ธรรมะ จำนวน 5 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีทางศัพท์ 2) กลวิธีขยายความ 3) กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม 4) กลวิธีทางวาทศิลป์ และ 5) กลวิธีอื่น ๆ พระศักดา สุนทรใช้กลวิธีทางภาษาสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในบางข้อและมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว กล่าวคือ การเล่นเสียง การใช้คำซ้ำ การใช้สำนวน และการใช้คำคล้องจอง

คำสำคัญ: 1. กลวิธีทางภาษา 2. ปริเฉท 3. พระศักดา สุนทร

ABSTRACT

This research aims to analyze the linguistic strategies used by Phra Sakda Suntaro for the dissemination of Dhamma teachings. It is a qualitative content analysis research based on the concept of Jantima Angkapanichkit. The data was collected from transcribed Dhamma teachings taken from video clips of Phra Sakda Suntaro, published on the Facebook page "Phra Sakda Suntaro" between January 1, 2020, and December 31, 2022, totaling 723 sections. The study found that Phra Sakda Suntaro employed five linguistic strategies in disseminating Dhamma teachings: 1) lexical strategies, 2) modification strategies, 3) discourse-pragmatic strategies, 4) rhetorical strategies, and 5) other strategies. Phra Sakda Suntaro's linguistic strategies align with certain theoretical concepts while also exhibiting distinctive features, such as the use of sound play, repetition, idioms, and rhyming.

Keywords: 1. Linguistic Strategies 2. Discourse 3. Phra Sakda Suntaro

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา ปริเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัย ญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2566 สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วย ความกรุณาและคำแนะนำอย่างดียิ่งของท่านผู้ทรงคุณวุฒิและการประสานงานอย่างดีของผู้ประสานงานจาก สถาบันวิจัยญาณสังวร ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

เริ่มต้นจาก ขอขอบคุณ ดร.พิเชษฐ มุสิกะโปดก ผู้ช่วยอธิการบดี ด้านพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้เมตตาลงนามในสัญญา พระมหาสมัคร มหาวีโร ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้ให้การสนับสนุนการทำวิจัย พระอุดมธีรคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์นครราชสีมา ผู้อนุญาตให้เดินทางประสานงานโดย ไม่ขัดข้อง ขอขอบคุณ ผศ.สมคิด นันตะ ผศ.ดร.ประวีร์รดา สุขรัตน์ฤทธิ และ ดร.สินีนาก วัฒนสุข ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ทุกรูปทุกท่าน คอยช่วยเหลือ คั่นคว้าข้อมูล และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณนักคิดและนักวิชาการทุกท่านที่มีรายชื่อในรายงานวิจัยชิ้นนี้ล้วน มีส่วนก่อให้เกิดปัญญาและแนวคิดต่างๆ ในผลงานนี้ ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และผู้ที่สนใจ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

บัณฑิตกา จารุมา

หัวหน้าโครงการวิจัย

9 กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์	4
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษากลวิธีทางภาษา	5
2.2 แนวคิดเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโร	9
2.3 ประวัติ “พระศักดา สุนทรโร”	11
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.5 สรุปรอบแนวความคิด	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย	19
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	19
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	25
3.5 การนำเสนอผลการวิจัย	26
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
4.1 กลวิธีทางศัพท์	27
4.2 กลวิธีการขยายความ	32

	หน้า
4.3 กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม	36
4.4 กลวิธีทางวาทศิลป์	42
4.5 กลวิธีอื่น ๆ	43
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
5.1 สรุปผลการวิจัย	48
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	49
5.3 ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยแบบไม่เข้าข่ายของข้อเสนอการวิจัย	59
ภาคผนวก ข ประวัตินักวิจัย	60

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตาราง 1 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีภาษาหลัก	23
ตาราง 2 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางศัพท์	23
ตาราง 3 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีการขยายความ	24
ตาราง 4 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม	24
ตาราง 5 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางวาทศิลป์	24
ตาราง 6 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางสัญญาะ	24
ตาราง 7 เปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมมา อังคพณิชกิจกับกลวิธีทางภาษา ของ พระศักดา สุนทรโร	49

สารบัญรูป

ภาพที่	หน้า
ภาพ 1 เพลงพระศักดา สุนทโร	19
ภาพ 2 ตัวอย่างคลิปก่อนนำมาถอดความเป็นปริจเฉท	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เมืองไทยเมืองพุทธ” เป็นวลีที่คนไทยคุ้นหูกันมานานซึ่งสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี จากการค้นคว้าทางเอกสารพบว่าพระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ดินแดนสุวรรณภูมิส่วนของประเทศไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 หรือประมาณ 2,200 ปีที่แล้ว โดยปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีที่เมืองนครปฐมและสุพรรณบุรีในปัจจุบัน นับแต่นั้นมาพระพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกในสังคมไทย 3 มิติ ได้แก่ “มิติที่ 1 พระพุทธศาสนาในฐานะต้นทุนทางสังคม” “มิติที่ 2 ความเป็นองค์กรรวม” และ “มิติที่ 3 แนวปฏิบัติสู่การบูรณาการโดยมีพุทธธรรมเป็นฐาน” โดยหลักพุทธธรรมได้สอดแทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตของคนไทย จนส่งผลให้วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมล้วนถูกออกแบบให้สอดรับหลักปฏิบัติและคำสอนทางพระพุทธศาสนา (สมบูรณ์ วัฒนะ, ประยูร สุขะใจ, เรืองวิษณุ นิลโคตร, สุวิรุฬห์ รักสัตย์, และพีรพัฒน์ พันศิริ, 2564: 952-958) จนพระพุทธศาสนากลายเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่สำคัญของประเทศ โดยในปีพ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชากรนับถือพระพุทธศาสนาในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 94.6 (พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจรรย์คุณ (คำมาก), 2563: 3) โดยนับแต่รับเอาพระพุทธศาสนาเข้ามา คนไทยได้ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิต เช่น “อริยสัจ 4 บุญกิริยาวัตถุ 5 พระรัตนตรัย สัจจะ จาคะ สัทธรรม อันตรธานห้า ทศพิชราชธรรม ไตรลักษณ์ นรก สวรรค์ มงคล 38 นิพพาน บุคคลหาได้ยากสองอย่าง ทิศหก อิทธิบาท 4 ศรัทธา 4 คารวะ 6 ทศบารมี อุกุศลมูล เป็นต้น” (ทวิศักดิ์ ทองทิพย์, ชนิศร์ ชูเลื่อน, พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, สหัททยา วิเศษ, และธนู ศรีทอง, 2562: 94) แม้แต่รัฐไทยก็เน้นย้ำถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาด้วยการประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่าพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์ โดยพระมหากษัตริย์ต้องเป็นพุทธมามกะและใช้หลัก “ธรรมราชา” ซึ่งเป็นแนวคิดของพระพุทธศาสนาสำหรับการปกครองประเทศ (ชัชวีน วรปัญญาภา, 2561: 229-230)

ปราชญ์และบุคคลสำคัญด้านพระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีจำนวนมาก เช่น ท่านพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องจากยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และสันติภาพ ประจำปี 2549 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งพระราชทาน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันมีรากฐานการคิดตามหลักพระพุทธศาสนาให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยผู้ผลักดันให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งได้ระบุความสำคัญของพระพุทธศาสนาไว้ว่า นอกจากการสอนให้ถึงจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การบรรลุนิพพานแล้ว ยังสอนให้คนประพฤติดี รักษาศีล กลัวบาปอันเป็นธรรมะที่รักษาความดี ความงาม และความจริง ส่งผลให้สังคมสงบสุข (เจตน์ ตันติวณิชชานนท์, 2557: 347) สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ปัญญาชนชาวไทยผู้ได้รับคัดเลือกให้รับ “รางวัลโนเบลทางเลือก” เมื่อ พ.ศ. 2538 ได้ระบุความสำคัญของพระพุทธศาสนาไว้ว่า รัฐควรหันเข้าหาผู้นำทางศาสนาและส่งเสริมให้ผู้ที่มิคุณธรรมเข้าใจการพัฒนาชาติ การเมือง และมีบทบาททางการเมืองอย่างถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับ “แนวคิดพระพุทธศาสนาแบบพัฒนาสังคม” (เจตน์ ตันติวณิชชานนท์, 2557: 353) นอกจากนั้นแล้ว บุคคลที่ได้รับการเคารพนับถืออย่างสูงในสังคมไทย คือ พระสงฆ์ เพราะเชื่อว่า “พระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้มากกว่าฆราวาส เป็นผู้ทรงศีล ย่อมพูดแต่สิ่งเท็จจริงและเป็นครูบาอาจารย์” (พระเริ่ม ไชตะขบ, นลินทิพย์ พิมพ์กลัด, และกิ่งแก้ว ปะติตังโฆ, 2560: 1897) สังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ได้ปรากฏพระสงฆ์รุ่นใหม่ที่มีบทบาทในการชี้นำสังคมและกลายเป็นผู้มีอิทธิพลต่อสังคม (influencer) ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในการเผยแผ่หลักธรรมพระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำทางจิตใจ โดยหนึ่งในพระสงฆ์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมสูงคือ พระครูสังฆรักษ์ ศักดา สุนทรโร จากวัดธรรมามิขุ (ไร่ป่า) จังหวัดตราด ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นพระนักเทศน์ชื่อดังด้วยมีผู้ติดตามเพจ “พระศักดา สุนทรโร” ในเฟซบุ๊ก (Facebook) จำนวน 3,600,000 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2567) และมีสื่อมวลชนสัมภาษณ์ท่านเพื่อขอความคิดเห็นต่อสถานการณ์สังคมในกรณีต่าง ๆ อยู่เนือง ๆ

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ในการเผยแผ่ธรรมะแต่ละครั้งของพระศักดา สุนทรโรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสื่อสารและกลุ่มเป้าหมายชัดเจนแล้วจึงนำไปสู่การเลือกกลวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกันในการพูดแต่ละครั้ง ความหลากหลายของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษา วิธีการเล่าเรื่อง และการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายการสื่อสาร จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและทรงพลัง ด้วยเหตุนี้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ร่วมสมัยด้านการใช้ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเพื่อเป็นการนำเสนอผู้เผยแผ่ที่ได้รับการยอมรับต่อสาธารณชน ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการใช้ภาษาของพระศักดา สุนทรโรโดยวิเคราะห์ว่าท่านใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะก็กลวิธี มีกลวิธีอะไรบ้าง และหากผู้เผยแผ่ธรรมะพระพุทธศาสนาท่านอื่นต้องการแนวทางการออกแบบการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จะสามารถใช้แนวทางการใช้ภาษาของท่านเป็นต้นแบบในการสื่อสารได้อย่างไร อันจะยังประโยชน์แก่วงการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ผู้คนบริโภคข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์และมีความทุกข์อันเป็นลักษณะเฉพาะของยุคสมัย ดังนั้น การเผยแผ่ธรรมะที่เข้าถึงจิตใจคนได้ย่อมนำไปสู่สังคมสงบสุขและพระได้ทำหน้าที่ช่วยคนให้พ้นจากความทุกข์อันเป็นการบำเพ็ญเมตตาบารมีของสมณะทรงศีลพึงกระทำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์และมีฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระศกดา สุนทรโ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริจเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศกดา สุนทรโ” มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษา

1.1) เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกข้อมูล

1.1.1) เป็นคลิปที่ผู้พูด คือ พระครูสังฆรักษ์ศกดา สุนทรโ โดยมีลักษณะการพูดคนเดียวสื่อสารถึงผู้ฟังที่ดูคลิปแบบการสื่อสารทางเดียว (one-way communication)

1.1.2) เป็นคลิปที่เผยแพร่ในเพจเฟซบุ๊กเพจ “พระศกดา สุนทรโ” ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2563 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 เท่านั้น

1.1.3) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนธรรมะหรือการปฏิบัติตนโดยใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางพื้นฐาน หากเป็นการวิพากษ์ แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ใด ๆ จะต้องมีการสอน การแนะนำหรือการวิเคราะห์โดยใช้หลักธรรมะทางพระพุทธศาสนา

1.1.4) เป็นคลิปที่สื่อความแบบมีโครงสร้างการสื่อสารทั้งการขึ้นต้น การบรรยาย และการสรุป

1.2) ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลปริจเฉทธรรมะของพระครูสังฆรักษ์ศกดา สุนทรโ จำนวน 723 ปริจเฉท โดยถอดความจากคลิปขนาดสั้นไม่เกินสามนาที จำนวน 323 คลิป ขนาดยาวสามนาทีขึ้นไป จำนวน 400 คลิป

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยใช้แนวคิดปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาของ จันทิม่า อังคพนิช กิจ (2561)

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ 21 พฤศจิกายน 2566 – 21 ตุลาคม 2567

1.4 นิยามศัพท์

ปริจเฉทเทศนาธรรม หมายถึง ภาษาระดับข้อความ (discourse) ที่พระศักดา สุนทรโรใช้เทศนาผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร”

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง ปริจเฉทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโรที่เผยแผ่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร”

การวิเคราะห์ภาษา หมายถึง การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในข้อความในปริจเฉทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโรที่เผยแผ่ผ่านเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร”

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) เพื่อทราบกลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระศักดา สุนทรโร
- 2) เพื่อเสนอแนวทางการใช้ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริจเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศกดา สุหนโร” ได้ใช้แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับปริจเฉท

2.1.2 แนวคิดการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

2.2 ตัวอย่างเทศนาธรรมของพระศกดา สุหนโร

2.3 ประวัติ “พระศกดา สุหนโร”

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษากลวิธีทางภาษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับปริจเฉท

เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ (2530) เป็นคนแรกในประเทศไทยที่ใช้คำว่า “ปริจเฉท” แทนคำว่า discourse โดยได้อธิบายความหมายไว้ว่า เป็นหน่วยภาษาที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบภายในหน่วย เป็นระดับภาษาเหนือกว่าประโยคและมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของความหมายอย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม จันทิมา อังคพาณิชกิจ (2557) แย้งว่า รากศัพท์ของคำว่า “ปริจเฉท” แปลว่า ส่วนหนึ่งของเรื่องที่ไม่ใช่เรื่องสมบูรณ์ทั้งหมด ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ ปริจเฉท จึงหมายถึง การใช้ภาษาระดับเหนือประโยคโดยเป็นข้อความที่สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ได้

จันทิมา อังคพาณิชกิจ (2557: 22-23) ได้จำแนกประเภทของปริจเฉทไว้ดังนี้

1) ประเภทตามช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Mode หรือ Medium) โดยจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปริจเฉทการพูด และปริจเฉทการเขียน

2) ประเภทตามองค์ประกอบการสื่อสาร แบ่ง เป็น 2 ประเภท คือ ปริจเฉทเรื่องเล่า และปริจเฉทสนทนา

3) ประเภทตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร คือ เน้นความสำคัญที่เนื้อหาที่ต้องการสื่อสารให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร

4) ประเภทตามโครงสร้างของข้อความ โดยแบ่งตามลอง เอเคอร์ (Longacre, 1983 อ้างในจันทิมา อังคพาณิชกิจ, 2557: 23) โดยใช้ 2 เกณฑ์หลัก คือ ความสำคัญกับตัวละคร และการเรียงลำดับเวลา

ส่วนคำนิยามเกี่ยวกับปริจเฉทตามแนวคิดของนักคิดอื่น ๆ เช่น สตับส์ (Stubb, 1983 อ้างในปวีรศา ประดิษฐ์ศร, 2560: 11) นิยามไว้ว่า Discourse หมายถึง “Language above the sentence

or above the clause” กล่าวคือ เป็น ภาษาที่ใหญ่กว่าประโยคหรืออนุพากย์ ชิฟฟริน (Schiffrin, 1990 อ้างใน ปวีรสภา ประดิษฐ์ศร, 2560: 12) อธิบายไว้ 2 ความหมาย คือ ความหมายแรก “องค์ประกอบหนึ่งที่สูงกว่าประโยค” ความหมายที่สอง “เป็นการใช้ภาษาที่ผูกกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรม” โดยแนวทางที่ศึกษาปริจเฉทตามความหมายแรก เรียก “ปริจเฉทวิเคราะห์” ส่วนแนวทางที่ศึกษาตามความหมายที่สอง เรียกว่า “วาทกรรมวิเคราะห์” โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาตามแนวทางความหมายแรก จึงเรียกการศึกษานี้ว่า “ปริจเฉทวิเคราะห์” (กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธรมภ์ และธีรณัฐ โชคสุวณิช, 2551 อ้างใน ปวีรสภา ประดิษฐ์ศร, 2560: 12) สำหรับนักคิดไทย ได้สร้างคำเรียก Discourse ไว้หลายแบบ เช่น “ข้อความต่อเนื่อง” (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์) “วจนะ” (สมทรง บุรุษพัฒน์) “ระบบข้อความ” (ชลธิชา บำรุงรักษ์) และ “สัมพันธ์สาร” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์) (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556 อ้างใน ปวีรสภา ประดิษฐ์ศร, 2560: 12)

การศึกษา “ปริจเฉท” ต้องศึกษาความรู้เบื้องหลังและวัฒนธรรมของผู้พูดและผู้ฟัง จอร์กาโค ปูลูและกูโซส (Georgakopoulou & Goutsos, 2001) ต้องศึกษาสถานการณ์การสื่อสาร บริบท และภาษาที่ใช้ในสถานการณ์สื่อสารนั้น ๆ กล่าวคือ ต้องศึกษาทั้งข้อความที่ใช้ในการสื่อสาร โดยการวิเคราะห์ข้อความมี 4 ส่วน คือ

- 1) การศึกษาภายใต้สถานการณ์ เช่น ใครเป็นผู้พูด ใครเป็นผู้ฟัง พูดกับใคร จุดมุ่งหมายการสื่อสารคืออะไร มีบทบาทในสังคมอย่างไร
- 2) การศึกษาภายใต้วัฒนธรรม เช่น วิธีการพูดคุยในชุมชน บุคคลที่อยู่ในกลุ่ม หัวเรื่องที่พูดคุยกัน
- 3) การศึกษาข้อความล้อมรอบ เช่น มีการกล่าวถึงสิ่งใดมาก่อน ข้อความที่มาก่อนมีลักษณะอย่างไร อะไรจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อไป
- 4) การศึกษาบรรทัดฐาน ความรู้เบื้องหลัง ค่านิยม กฎระเบียบ

ปริจเฉท แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ภาษาพูด กับ ภาษาเขียน (Chafe, 1982 อ้างใน ทรงธรรม วงศ์วิรุฬห์, 2547) ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปริจเฉทภาษาพูด กล่าวคือ เป็นคำพูดธรรมชาติของพระศกดา สุนทรโรที่เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศกดา สุนทรโร” ในรูปแบบคลิปขนาดสั้น

2.1.2 แนวคิดการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

จันทิมา อังคพณิชกิจ (2557: 113) ได้อธิบายไว้ว่า กลวิธีทางภาษาเป็นหนึ่งในกลวิธีของการผลิตตัวบท โดยมีทั้งแบบถ้อยคำหรือวจนภาษา และไม่มีรูปถ้อยคำหรือวจนภาษา โดยกลวิธีทางภาษาที่นิยมใช้มีดังต่อไปนี้

- 1) กลวิธีทางศัพท์ (lexical strategies) ได้แก่

- 1.1) การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (name and naming) เป็นการเรียกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ใดผู้หนึ่งตั้งชื่อบุคคล หรือการอ้างถึง (referencing) ได้เช่นกัน โดยการอ้างถึงนี้เป็นเพียงการใช้

ภาษา โดยการใช้ชื่อและการเรียกชื่อเป็นกลวิธีปฏิบัติทางสังคมและยังสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อทางการเมือง การแสดงอัตลักษณ์ ความเชื่อทางโหราศาสตร์ ความเชื่อท้องถิ่น การแบ่งเป็นคนในกลุ่มและคนนอกกลุ่มอีกด้วย

1.2) การเรียกขาน (system of address) เป็นกลวิธีที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยกันโดย “คำเรียกขาน” (address term) ในแต่ละสังคมวัฒนธรรมไม่เหมือนกัน รวมทั้งความต่างของสถานการณ์ส่งผลให้เลือกใช้คำไม่เหมือนกันเช่นกัน

1.3) การอ้างอิง (referencing) เป็นกลวิธีในการเชื่อมโยงความ โดยใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 และคำบ่งชี้ต่าง ๆ เป็นต้นว่า นั้น นั้น โน่น โน่น นู่น นู่น ในการวิเคราะห์ปริเฉท การอ้างอิงเป็นการบ่งชี้ (deixis) บ่งบอกสถานภาพและลักษณะเฉพาะของสิ่งที่กล่าวถึง แสดงมุมมองและบ่งบอกการกำหนดตำแหน่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่ถูกกล่าวถึง บริบทและสถานการณ์ระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารนี้มีความสัมพันธ์กับปีนอย่างมากในการอ้างอิงนี้

1.4) การใช้คำกริยา (verb forms) เป็นการใช้คำแสดงความคิด ความรู้สึก อารมณ์ การกระทำ เหตุการณ์ สถานภาพสิ่งต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ดังนั้น การวิเคราะห์คำกริยาจึงไม่พิจารณาเพียงตำแหน่งของคำกริยา แต่ต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับคำแวดล้อมคำกริยานั้น ๆ ด้วย นอกจากนั้นต้องพิจารณาโครงสร้างประโยคอีกด้วย

2) กลวิธีขยายความ (modification) ได้แก่

2.1) กลวิธีทางศัพท์และการขยายความ เป็นภาษาเฉพาะแตกต่างจากการใช้ภาษาทั่วไป เรียกว่า ใช้ในวงวิชาการ โดยการใช้กลวิธีประเภทเน้นการใช้รูปแบบโครงสร้างและรูปแบบข้อความ และการเลือกใช้คำที่แสดง ทศนภาวะ (modality) อันแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น คงจะ น่าจะ อาจจะ และคำที่แสดงความมั่นใจ เป็นต้นว่า แน่แน่นอน แน่ ๆ จริง ๆ ต้อง จะต้อง จำเป็น

2.2) การใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการแสดงความเห็น การวิเคราะห์ การแสดงทัศนะต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลาย ๆ ประเด็น โดยงานวิชาการที่ดีต้องแสดงการวิเคราะห์ของผู้เขียนที่โดดเด่นและมุมมองใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ และน่าเชื่อถือ โดยการแสดงลีลาที่ สามารถใช้ผ่าน คำกริยา คำวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ และคำแสดงด้านบวกและด้านลบ

3) กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม (discourse-pragmatic strategies) ได้แก่

3.1) การใช้มูลบท (presuppositions) เป็นการใช้ภาษาสื่อความนัยโดยมีความคิดหรือเจตนาบางประการแฝงในข้อความ ซึ่งการที่ผู้ฟังจะเข้าใจความหมายโดยนัยนี้ผู้ใช้ภาษาต้องเข้าใจวัฒนธรรมของการใช้ภาษาของผู้สื่อสาร

3.2) การปฏิเสธ (negation) เป็นการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอข้อมูลที่แย้งกับข้อมูลก่อนหน้า เป็นการแสดงความเห็นโต้ตอบกับสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนแล้ว

3.3) การกลบเกลื่อนหรือการเบี่ยงบัง (hedging) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ใช้ภาษาแสดงระยะห่างโดยไม่นำตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของตัวบท โดยแสดงผ่านกริยาที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เช่น คล้ายว่า เชื่อว่า คิดว่า ดูเหมือนว่า หรือแสดงความไม่แน่ใจ เช่น คงจะ น่าจะ อาจจะ หรือคำขยายนามที่ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น บ้าง หนึ่ง บางสิ่ง บางคน

3.4) การใช้วัจนกรรม (speech acts) เป็นการใช้อ้อยคำที่แสดงเจตนาของผู้ส่งสาร เช่น ขอร้อง เคารพ ขวน ดักเตือน สั่งสอน โดยผู้รับสารสามารถตีความเจตนาของผู้ส่งสารได้ว่าต้องการให้กระทำการใด

3.5) การใช้อุปมาอุปไมย (metaphor) เป็นกลวิธีเปรียบเทียบที่ใช้สื่อสารให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการ มองเห็นภาพและเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการกล่าวถึง

3.6) การประชดประชัน (irony) เป็นกลวิธีทางภาษาที่แสดงความย้อนแย้งด้วยการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งแต่มีความหมายถึงอีกสิ่งหนึ่งในทางตรงกันข้าม ดังนั้น ผู้รับสารจะเข้าใจความหมายได้ ต้องอาศัยการตีความความคิดที่ปรากฏในตัวบทที่มีอยู่ก่อนหน้านั้น

3.7) การใช้เรื่องเล่า (narrative) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะการบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นแบบเรียงลำดับเวลา เช่น ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยจะปรากฏหน่วยเชื่อมโยงเวลาเป็นต้นว่า ก่อนหน้านั้น หลังจากนั้น ครั้นแล้ว ต่อมา และแล้ว

3.8) การใช้สหบท (intertextuality) เป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดอื่นที่ปรากฏในข้อความหรือตัวบทก่อนหน้าตัวบทปัจจุบัน โดยสหบทมี 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 สหบทเชิงมิติภาษา และระดับที่ 2 สหบทเชิงมิติสังคม โดยบางครั้งสหบทไม่ได้แสดงขอบเขตของอ้อยคำหรือตัวบทที่แฝงอยู่ชัดเจนมากนัก จึงต้องอาศัยการตีความและพิจารณารูปภาพในหลายลักษณะ

4) กลวิธีทางวาทศิลป์ (rhetorical strategies) ได้แก่

4.1) การใช้คำขวัญ เป็นการนำภาษามาเรียงร้อยในลักษณะสั้น กระชับ มีสัมผัส หรือไม่มีสัมผัสก็ได้ แต่โดดเด่นด้านการสื่อความคิด

4.2) การใช้บทประพันธ์ เป็นการนำภาษามาเรียงร้อยให้มีสัมผัส ทำนอง จังหวะ อย่างมีระบบ กฎเกณฑ์หรือนันท์ลักษณะ

5) กลวิธีทางสัญลักษณ์ (semiotic strategies) เป็นการสื่อความหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้ภาพ แสงสี เสียง การใช้พื้นที่ การจัดวางตำแหน่งซึ่งทำให้เกิดความหมายที่สมบูรณ์ขึ้นกว่าการใช้รูปภาพเพียงอย่างเดียว

2.2 แนวคิดเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโร

แนวคิดการเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโร สะท้อนผ่านปริจเฉทเทศนาธรรมที่เผยแพร่ในเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“บิณฑบาตตอนเช้า ๆ เห็นโยมเขาอธิษฐานใจ ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้งดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัวถวายแต่พระสงฆ์จิตใจจางตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้นเทอญ ก็ลองพิจารณา “ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้งดอกบัว” ข้าวก็ดำนะ เป็นข้าวที่ไม่ได้ขัดสี แต่บางบ้านก็เป็นข้าวขาว ข้าวเหลือง แต่ข้าวจะสีอะไรก็ตามที่ แต่มันได้มาด้วยทรัพย์ที่ขาว ได้มาด้วยเงินทองที่ข้าพเจ้าไม่ได้คิดไม่ได้โกงใครมานะพระคุณเจ้านะ ได้มาด้วยลำแข้งลำขา ด้วยสติปัญญาของข้าพเจ้านะ ข้าวนี้ขาวเพราะเงินที่ข้าพเจ้าได้มาบริสุทธิ์ บริสุทธิ์ ชาวตั้งดอกบัว”

พระศักดา สุนทรโร, 3 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร คือ กลุ่มโยมที่ใส่บาตรพระศักดา สุนทรโร และกลุ่มที่เป็นสมาชิกติดตามเพจพระศักดา สุนทรโร พระศักดาเลือกใช้คำว่า “ข้าพเจ้า” สื่อสารแทนคำเรียกตัวเองแก่ผู้ใส่บาตรในยามอธิษฐานจิต แล้วอธิบายความหมายของคำอธิษฐานผ่านกลวิธีทางภาษา คือ กลวิธีทางวาทศิลป์ กลวิธีย่อยคือ การอุปมาอุปมัย เช่น “ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้งดอกบัว” โดยเปรียบสีของข้าวเหมือนสีของดอกบัวสีขาว อันหมายถึงความบริสุทธิ์ ที่นรู้เพราะดอกบัวในความหมายทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ปัญญา หรือ “การเรียนรู้ของบุคคล” (ปัญญา นามสง่า, 2561 : 52) ซึ่งพระศักดา ได้อธิบายขยายความว่า ความขาวยังหมายถึง ความบริสุทธิ์ของสิ่งที่ได้มา คือ ได้มาอย่างถูกต้อง ไม่ได้คดโกงผู้ใด ได้มาด้วยสติปัญญาของตนเอง วัตถุประสงค์ของการสื่อสารจึงต้องการสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต การได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

“เห็นคนบ่นกันเยอะนะว่า เขาไม่เห็นตอนเราทำงานเนาะพระอาจารย์ แต่เขามาเห็นตอนเรานั่งพัก ไอ้ตอนนั่งพักเนี่ย เห็นจิงเลยเจ้านายเราเนี่ย ก็ทำงานเถอะ แต่อย่าเอาใจไปไว้กับคนโน้นคนนี้นะบ่นอะไรนักหนา แต่ก็ เราก็ตรวจสอบว่า ที่เขาบ่นนะมันถูกไหม มันจริงหรือเปล่า เราผิดจริงไหม ก็แก้ไขปรับปรุง แต่ถ้ามันแต่เอาใจไปไว้ตรงที่ว่าเราต้องทำให้เขาเห็น คุณภาพของงานมันก็คงได้นะ แต่คุณภาพใจมันไม่ได้จริง ๆ แต่โยมเราตั้งหลักไว้อย่างนี้นะว่า ชาตินี้ของเราเนี่ย เราจะทำ ทำงานคือการปฏิบัติธรรม เราไม่ได้ทำเพราะต้องการคำชมจากนายจากคนนั้นคนนี่ ใครเขาจะทำแบบสร้างภาพเอาหน้าเอาตากี่ช่างเขาเถอะนะ เขาจะยังงี้ก็เรื่องของเขา”

พระศักดา สุนทรโร, 5 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร คือ กลุ่มคนติดตามพูดคุยสื่อสารกับพระศักดา สุนทรโร ดังปรากฏคำว่า “เห็นคนบ่นกันเยอะ” “เขาไม่เห็นตอนเราทำงานเนาะพระอาจารย์” และผู้ติดตามเพจพระศักดา สุนทรโรที่เป็นฆราวาส ดังปรากฏใช้คำว่า “โยม” ในการเรียก “ผู้รับสาร” (ผู้ฟัง) โดยมีกลวิธีการสื่อสาร คือ การใช้วัจนกรรม (speech acts) กล่าวคือ มีการตักเตือนสั่งสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังปรากฏในข้อความที่ว่า “โยมเราตั้งหลักไว้อย่างนี้นะว่า ชาตินี้ของเราเนี่ย เราจะทำ ทำงานคือการปฏิบัติธรรม เราไม่ได้ทำเพราะต้องการคำชมจากนายจากคนนั้นคนนี่” ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร คือ การสอน

“เห็นภาพกวางน้อยข้ามลำน้ำแล้วจะเข้ก็กำลังพุ่งเข้ามาหาแม่ของกวางก็วิ่งเข้ามาตัดหน้าจะเข้ทันทีที่กลางลำน้ำ วิดีโอนี้ ญาติโยมก็คงจะเคยชมมาบ้างแล้ว ดุสิโยม ลองดูหัวใจของแม่นะ โยม ดูหัวใจของความเป็นแม่ ถ้าเราพูดในมุมหนึ่งก็คือ ยอมตายเพื่อลูกมาเป็นเหยื่อล่อให้จะเข้กินแม่เสียเอง”

พระศักดา สุนทรโร, 2 เมษายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายการสื่อสาร คือ ผู้เป็นลูก โดยมีกลวิธีการใช้ภาษา คือ การใช้เรื่องเล่า (narrative) ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในลักษณะการบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นแบบเรียงลำดับเวลา ส่วนวัตถุประสงค์การสื่อสาร คือ การสอนให้เห็นพระคุณของแม่ ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ดังปรากฏคำว่า “หัวใจของแม่” “ความเป็นแม่” และ “ยอมตายเพื่อลูก”

2.3 ประวัติ “พระศักดา สุนทรโ”

พระครูสังฆรักษ์ ศักดา สุนทรโ อุปสมบทเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พุทธศักราช 2537 ณ วัดสะพานหิน ปัจจุบัน จำพรรษา ณ วัดธรรมมาภิมุข (วัดไร่ป่า) จังหวัดตราด มีชื่อก่อนอุปสมบทว่า "ศักดา สุนทร" เกิดที่โรงพยาบาลจุฬารัตน์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2517 ตรงกับ วันจันทร์ แรม 12 ค่ำ เดือน 12 ปีนักษัตรชลา ทานเป็นบุตรชายคนโต จากจำนวนบุตรทั้ง 3 คน ของ "นายอุดร สุนทร" ชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลแหลมกลัด อำเภอเมืองตราด กับ "นางประเสริฐ สุนทร" สกุลเดิมว่า " บุญพิทักษ์ "

การดำเนินชีวิตในร่มกาสาวพัสตร์

พ.ศ. 2537 อุปสมบทเป็นพระสงฆ์ (นวกะ) ได้รับฉายาทางธรรมว่า "สุนทรโ แปลว่า อันดี" ณ วัดสะพานหิน ตำบลแหลมกลัด อำเภอเมืองตราด ซึ่งมีพระครูอดุลกิตติวัฒน์ (จิ้น กิตติโก) อดีตเจ้าอาวาสวัดสะพานหิน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ พระครูโอภาสพลากร (วินัย โอภาส) อดีตรองเจ้าคณะอำเภอเมืองตราด เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. 2544 ย้ายมาจำพรรษา ที่ วัดธรรมมาภิมุข (ไร่ป่า) ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด (พ.ศ.2544 -2567)

การศึกษา และรางวัลเกียรติคุณ

พ.ศ. 2529 จบประถมศึกษา จาก โรงเรียนวัดตะกาง ตำบลตะกาง อำเภอเมืองตราด

พ.ศ. 2532 จบมัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนศรีเวสตันเพียรอุปถัมภ์ ใน ตำบลขำราก อำเภอเมืองตราด

จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก ศูนย์ กศน. จังหวัดตราด

พ.ศ. 2537 ศึกษานักธรรมชั้นตรี (คือการสอบจบการบำเพ็ญศึกษาธรรม ของพระสงฆ์ที่มีพรรษาหย่อนกว่า 5 พรรษา) ,นักธรรมชั้นโท (คือการสอบจบการบำเพ็ญศึกษาธรรม ของพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่อเนื่องเกิน 5 พรรษา) และได้ศึกษาระดับปริญญาตรี นอกธรรมะสถาน ที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2544 ย้ายมาจำพรรษา ที่ วัดธรรมมาภิมุข (ไร่ป่า) ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

พ.ศ. 2547 สอบได้นักธรรมชั้นเอกและพระอุปัชฌาย์ หรือที่เรียกขานโดยรวมทั่วไปว่า "พระเถระ" พระอาจารย์ ทำหน้าที่พระอนุสาวนาจารย์คู่สวดร่วมกับพระกรรมวาจาจารย์ ในพิธีบรรพชาให้สามเณร อุปสมบทให้พระสงฆ์นวกะ (ผู้บวชใหม่)

พ.ศ. 2557 มีพรรษาต่อเนื่องครบ 20 ปี เป็นพระครู ครูบาอาจารย์ "พระมหาเถระ" ในคณะสงฆ์

พ.ศ. 2557 ดำรงตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะตำบลเนินทราย ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดธรรมาภิมุข (ไร่ป่า) ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด

พ.ศ. 2558 รับการน้อมถวายปริญญาบัตร "ครุศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ครุกิตติมศักดิ์)" จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พ.ศ. 2559 รับพระราชทานรางวัล"เสาศาสนาธรรมจักร" จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พ.ศ. 2560 เข้ารับการแต่งตั้งสมณศักดิ์ เป็น"พระครูสังฆรักษ์" ตามฐานานุกรม

พ.ศ. 2562 รับประกาศเกียรติคุณ "ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อโรงพยาบาลตราด"

พ.ศ. 2562 รับประกาศเกียรติคุณ "พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ดีเด่น ณ หอประชุมคุรุสภา (กระทรวงศึกษาธิการ) กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2562 รับประกาศเกียรติคุณ "ผู้ทำคุณประโยชน์แก่สถานศึกษา" ใน งาน 120 ปี โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด

พ.ศ. 2564 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการ และสวัสดิภาพครู (สกสค.) จังหวัดตราด พร้อมบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดตราด น้อมถวายรางวัล "พระพลหัตถ์สบัติ" ท่านพระครูสังฆรักษ์ ศักดา สุนทรโร

พ.ศ. 2566 มีพรรษาต่อเนื่อง ครบรอบ 30 ปี (พ.ศ. 2537- พ.ศ. 2567) และยังมีศาสนกิจ กิจวัตร กิจเมตตารับนิมนต์ เผยแผ่ธรรมทาน (มหากุศลจิต+อัมปมัญญา) อีกมาก

ที่มา: <https://www.stations979.org/p/file.html>

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนทั้งประเด็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาในภาษาระดับปริจเฉท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 สื่อสังคมออนไลน์กับพระพุทธศาสนา

คำว่า “สังคมออนไลน์” ไม่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา แต่ได้มีการเทียบเคียงกับภาษาบาลี พบว่า “เทียบได้กับคำว่า “นิเวทนอญญมญญ-สมพนธ” ที่แปลว่า การบอกกล่าว การสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นศัพท์ที่ เอ.พี.พุทธทัตตะมหาเถระ (A.P. Buddhaddatta Mahāthera) ได้ผูกศัพท์ขึ้นใหม่” (พระมหาทวิ มหาปญโญ, 2560: 202) ส่วน “สื่อสังคมออนไลน์” ไม่ปรากฏคำนิยามในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แต่พบคำนิยามในงานเชิงวิชาการ เช่น หมายถึง “สื่อที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมเพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคมผ่านทาง

เว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเองในรูปของข้อมูล ภาพ และเสียง เช่น คลิปวีดิทัศน์ บทความ บทสัมภาษณ์ ข่าว ฯลฯ” (วิศรุต นันทวิญญู, 2563: 161) ในแง่มุมการสื่อสาร หมายถึง “สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง” (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554 : 99)

สำหรับภาษาอังกฤษ “สื่อสังคมออนไลน์” คือ คำว่า “social media” โดยออกซ์ฟอร์ดดิชันนารีได้ให้คำนิยามไว้ว่า “websites and software programs used for social networking” (Oxford Learner Dictionaries, 2566) ซึ่งแปลว่า เว็บไซต์และโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ถูกใช้สำหรับเครือข่ายทางสังคม อย่างไรก็ตาม แม้ไม่พบคำว่า “สื่อสังคมออนไลน์” ในพจนานุกรมแต่คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติศัพท์ไว้ว่า “สื่อสังคม” หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า สื่อออนไลน์ หรือ สื่อสังคมออนไลน์ โดยในทางเทคนิค สื่อสังคม หมายถึง โปรแกรมกลุ่มหนึ่งทำงานโดยใช้พื้นฐานและเทคโนโลยีของเว็บตั้งแต่รุ่น ๒.๐ เช่น บีโอบ มาสเสส เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ วิกิพีเดีย ไฮไฟฟ์ และบล็อกต่าง ๆ” (อารี พลดี, 2556) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นรูปแบบหนึ่งของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยคำว่า สื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นคำที่ใช้กันทั่วไป ไม่ได้เป็นศัพท์บัญญัติ

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ในทุกด้าน ไม่เว้นแม้แต่กับพระพุทธศาสนา โดยงานวิจัยและบทความวิชาการที่ศึกษาความสัมพันธ์ในด้านนี้ พบว่า สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่สื่อสังคมออนไลน์สร้างผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา และ 2) กลุ่มที่สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงเทคนิคและภาษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กลุ่มที่สื่อสังคมออนไลน์สร้างผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา

พระอัครราชิกุทธิ สิริวัฒน (ลุนละวัน) (2560: 81) ระบุว่า ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ทางพระพุทธศาสนาได้ทุกที่ทุกเวลาด้วยความเจริญของเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ บางกลุ่มสนใจเข้าถึงพระพุทธศาสนาด้วยเทคโนโลยีนี้ จนเติบโตกลายเป็นเครือข่ายทางสังคมพระพุทธศาสนา แต่มีข้อจำกัดคือ สามารถเผยแผ่เพียงธรรมขั้นต้น หากเป็นธรรมขั้นสูงยังคงต้องเรียนกับพระสงฆ์ที่วัด โดยข้อได้เปรียบของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสื่อสังคมออนไลน์คือ ผู้รับสารได้รับความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยไม่รู้ตัวว่ากำลังศึกษาพระพุทธศาสนาอยู่ ผู้รับสารสามารถรับสารได้ตามความสะดวกและความสนใจของผู้รับสาร อย่างไรก็ตาม ผลกระทบเชิงลบ คือ คำสอนที่ถูกเผยแพร่อาจไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และคนบางกลุ่มอาจกระทำก้าวล่วงดูหมิ่นพระพุทธศาสนาได้โดยง่าย (เมธี เชษฐ

วิสูตร, 2562: 528-529) ในแง่คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม พบว่า คุณค่าแท้ของสื่อสังคมออนไลน์ก็คือ การได้พบปะ สนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ส่วนคุณค่าเทียมก็คือการใช้มันอย่างเมามันจนกลายเป็นเสพติด (บุญคำ ดีสุขสาม และ ดวงมล โปธินาค, 2557: 166)

อาทิตย์ หลวงละ (2559: 206) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้เว็บไซต์เฟซบุ๊กทางอินเทอร์เน็ตของพระสงฆ์” พบว่า ทศนคติที่มีต่อเว็บไซต์เฟซบุ๊กจากพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 3 รูป ได้แก่ พระศักดา สุนทรโร พระไพศาล วิสาโล และพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี โดย พระศักดา สุนทรโร คิดว่าเฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือเชื่อมระหว่างศาสนากับฆราวาส เป็นเครื่องแปลงสารจากเข้าใจยากให้เข้าใจง่าย เสมือนมรดกทางธรรม บ่งบอกตัวตนของผู้ใช้ เป็นสื่อสาธารณะ สถาบันใดก็สามารถใช้ได้ เพียงบริสุทธิ์ใจและใช้เหมาะสม ส่วนพระไพศาล วิสาโล เสนอทั้งด้านลบและด้านบวก ได้แก่ เป็นเครื่องมือเชื่อมระหว่างศาสนากับฆราวาส ไม่เคยมีแบบแผนการใช้เฟซบุ๊กในศาสนา จึงใช้แบบแผนฆราวาสเป็นแนวทาง สื่อสังคมออนไลน์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม เป็นสื่อที่สร้างอุดมการณ์ที่คับแคบ แต่มีข้อดีคือ เปรียบเสมือนสภากาแฟ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี เสนอว่าเป็นเครื่องมือเชื่อมระหว่างศาสนากับฆราวาส เป็นแหล่งรวบรวมความรู้สึกร่วมกัน เป็นสื่อที่เชื่อมโยงโลกเป็นหนึ่งเดียวแต่ก็มีข้อเสีย คือ ผู้ใช้หลุดอยู่ในโลกเสมือนจริงพลาดสิ่งที่อยู่ตรงหน้า พระมหาธนิต สิริวิเศษ (2558: 83-84) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย” พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการรับทราบข้อมูลของกันและกันระหว่างปัจเจกบุคคลได้ง่ายขึ้น และการรับทราบข้อมูลระหว่างปัจเจกบุคคลกับบุคคลเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในแง่เศรษฐกิจก็สามารถสร้างความประหยัด นอกจากนั้น กลุ่มคนที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ สื่อออนไลน์จะทำให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าถึงหลักธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันที่หลากหลายและมีการกระจายตัวอย่างทั่วถึง ทำให้พุทธธรรมเข้าถึงคนทั่วโลก

กล่าวโดยสรุป การใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาทั้งทางบวกและทางลบ โดยส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลกระทบทางบวกมากกว่า โดยมองเป็นช่องทางการสื่อสารร่วมสมัยที่หลายข้อจำกัดการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า เพราะสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ ในแง่การกระจายตัวของข่าวสาร สื่อสังคมออนไลน์สามารถกระจายตัวในวงกว้างระดับโลก แต่มีข้อจำกัด คือ บางครั้งมีการเผยแพร่คำสอนที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อพฤติกรรมเสพติดเทคโนโลยี

2) กลุ่มที่สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงเทคนิคและภาษา

ด้านเทคนิคนั้น พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารและช่องทางการสื่อสาร ดังตัวอย่างงานของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ได้ใช้มีัลติมีเดียทุกรูปแบบโดยกระจายไปยังเมนูต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทั้งข้อความตัวอักษร รูปภาพ วิดีโอ ลิงก์ดาวน์โหลด และการใช้เสียง ส่วนเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นข้อคิด หลักธรรม คำสอน ด้านภาษาใช้ภาษาไม่เป็นทางการ เข้าใจง่าย สั้น กระชับ และคล้องจองกัน (ธนิพร จุลศักดิ์ และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2555: 557) พระศักดา สุนทรโร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้เฟซบุ๊กเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไว้เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ไว้ว่า เหตุผลที่ตัดสินใจสร้างเพจเฟซบุ๊กเพราะสังเกตเห็นว่า คนที่มาวัดมักจะเล่นโทรศัพท์มือถือ ขนาดอยู่ในวัดยังสนใจมือถือมากกว่าธรรมะตรงหน้า จึงตัดสินใจสร้างเนื้อหาที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้ามาโยงกับสิ่งที่เจอในแต่ละวัน โดยไม่ได้วางคอนเซ็ปต์ (Concept) โดยช่วงหลังดูตามกระแสโลก แล้วหยิบกระแสสังคมมาพูดโดยไม่เอ่ยถึงตัวบุคคลเพราะต้องการให้คลิบนี้อีก 10 ปีข้างหน้าก็ยังดูได้ ดังนั้นในความเห็นส่วนตัวท่านคิดว่าท่านได้นำเสนอสิ่งที่ใกล้ตัวผู้รับสาร เข้าใจง่ายจึงตรงใจผู้รับสาร (พรรณรวี พิศากาศย์, 2565: 33-34) ซึ่งจุดแข็งของเฟซบุ๊กประการหนึ่ง คือ สามารถสื่อสารสองทาง สะดวก และรวดเร็ว รวมทั้งยังมีบริการอื่นควบคู่กันไป เช่น การแชร์รูปถ่าย การส่งเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ข่าวสารทั่วไป การโฆษณา การตั้งสถานะ จึงมีความดึงดูดใจให้น่าเข้าใช้งาน พระสงฆ์ไทยจำนวนมากจึงใช้เฟซบุ๊กเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับสังคมภายนอก โดยพบว่า พระสงฆ์ทำหน้าที่ 3 ประการผ่านเฟซบุ๊ก คือ (1) หน้าที่ด้านการสื่อสารด้วยการโพสต์ข้อความ รูปภาพ ลิงก์ประกอบการบรรยาย การสนทนาออนไลน์ และการส่งข้อความ (2) หน้าที่การศึกษาและเผยแผ่ธรรม ด้วยการโพสต์สเตตัสข้อความ รูปภาพ หรือลิงก์ประกอบการบรรยายที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา การเพิ่มรูปภาพหรืออัลบั้มในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยไม่มีการโพสต์สเตตัสหรือข้อความใด ๆ และ การสนทนาออนไลน์และส่งข้อความในเชิงสนทนาธรรมหรือถาม-ตอบปัญหาธรรม โดยเนื้อหาทั้งหมดเกี่ยวข้องกับความรู้ทางธรรม และ (3) หน้าที่ด้านการบันเทิง พิจารณาจากการเล่นเกมและแอปพลิเคชันต่าง ๆ จากเฟซบุ๊ก (พินิจ ลาภธนานนท์ และ แทนพันธุ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่, 2557: 37-43) นอกจากพระสงฆ์ วัดยังใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสาร เพราะเกิดผลดี คือ (1) สามารถเผยแผ่ธรรมะให้กับคนทุกหมู่เหล่าโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่เข้าวัดค่อนข้างน้อย (2) เป็นช่องทางการสื่อสารที่สะดวก ง่าย และรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย (3) ทำให้กิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับประชาชน หน่วยงานรัฐ เอกชน กับวัดเกิดขึ้นได้แม้นอกเวลาราชการ (4) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดอย่างเป็นทางการและสามารถถ่ายทอดสดได้ (5) ใช้สื่อสารกับกลุ่มพุทธศาสนิกชนที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ กลุ่มที่ทำงานสำนักงาน ไม่มีเวลาไปวัด และกลุ่มที่มีความศรัทธาต่อวัดแต่อยู่ห่างไกล (6) เผยแพร่ให้ญาติโยมเห็นสิ่งดีที่วัดมี (มนตรี วิวาหส์สุข และ เทพพร มังธานี, 2562: 67)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า จุดแข็งของสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลดีต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยปัจจุบันนิยมใช้ทั้งพระสงฆ์และวัด เพราะรูปแบบการสื่อสารของสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลาย ใช้ง่าย ประหยัด และสามารถสื่อสารถึงกลุ่มคนในวงกว้าง

2.4.2 การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในภาษาระดับปริจเฉท

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาจากภาษาพูดในปริจเฉทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโรที่เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษากลวิธีทางภาษาในระดับปริจเฉทพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาษาระดับไม่เป็นทางการหรือภาษาสนทนา

จักริน ฉัตรไชยพลฤกษ์ และ เขมฤทัย บุญวรรณ (2562: 63) ได้ศึกษาโครงสร้างปริจเฉทและกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง” พบว่า กลวิธีทางภาษาที่คู่สนทนาใช้ประกอบด้วย 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้มูลบท การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การกล่าวซ้ำ การขยายความ การให้ตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง การกล่าวเหนือความคาดหมาย การเล่นเสียง-เล่นคำ การหักมุม และการใช้คำสรรพนามแบบคำเรียกญาติ

กาญจนา ตันโพธิ์ (2563: 12) ศึกษา การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในเฟซบุ๊กแฟนเพจยอดนิยมของไทย ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาระดับไม่เป็นทางการ พบว่า กลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ ได้แก่ การใช้คำภาษาพูด การใช้คำหยาบ การใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ การใช้คำเติม การใช้คำภาษาอังกฤษ การใช้คำที่แต่งขึ้นมาเอง และการสร้างคำพิศหลักไวยากรณ์ นอกจากนี้มีการศึกษากลวิธีทางภาษาที่เป็นภาพสะท้อนความรุนแรง โดยชนกพร อังศุวิริยะ (2557: 110-111) พบว่า กลวิธีทางภาษาที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้เสนอข่าวความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 7 กลวิธีสำคัญ ได้แก่ (1) การเลือกใช้ศัพท์ (1.1) การใช้คำกริยา (1.1.1) คำกริยาบอกสภาพ (1.1.2) คำกริยาบอกการกระทำ (1.1.3) คำกริยาบอกพฤติกรรม (1.2) การใช้คำบอกปริมาณ (1.3) การใช้คำเรียกผู้ก่อการร้าย (2) การใช้อุปสรรค (2.1) ปัญหาความรุนแรงคือความร้อน (2.2) ประชาชนคือใบไม้ร่วง (2.3) ผู้แก้ปัญหาหรือผู้มีอำนาจคือช่าง (2.4) ผู้ก่อการร้ายคือสุนัข (3) การใช้สัญลักษณ์ (4) โครงสร้างประโยค (4.1) ตำแหน่งประธาน (4.2) การละประธาน (5) การใช้มูลบท (6) การใช้คำแสดงทัศนภาวะ (7) การใช้คำถามวาทศิลป์ ซึ่งกลวิธีเหล่านี้สร้างภาพความรุนแรงให้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือให้อารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้อ่าน งานโฆษณาเป็นตัวอย่างประเภทหนึ่งที่นิยมใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อโน้มน้าวใจ ดังการศึกษาของวิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนาและธนพล เอกพจน์ (2564: 123) ค้นพบว่า ภาษาเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถสะท้อนจุดมุ่งหมายบางประการของผู้ผลิตผ่านการใช้กลวิธีทางภาษา ได้แก่ (1) การเลือกใช้คำศัพท์ พบในจำแนกกลวิธีทางศัพท์ย่อยเป็นจำนวน 5 กลวิธี ได้แก่ คำศัพท์วิทยาศาสตร์ คำศัพท์แสดงภาพลักษณ์ของผู้บริโภค การใช้ถ้อยคำยืนยันจากผู้บริโภค การใช้คำบอกรสชาติและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ และการใช้คำว่า “ช่วย” “มีส่วนช่วย”

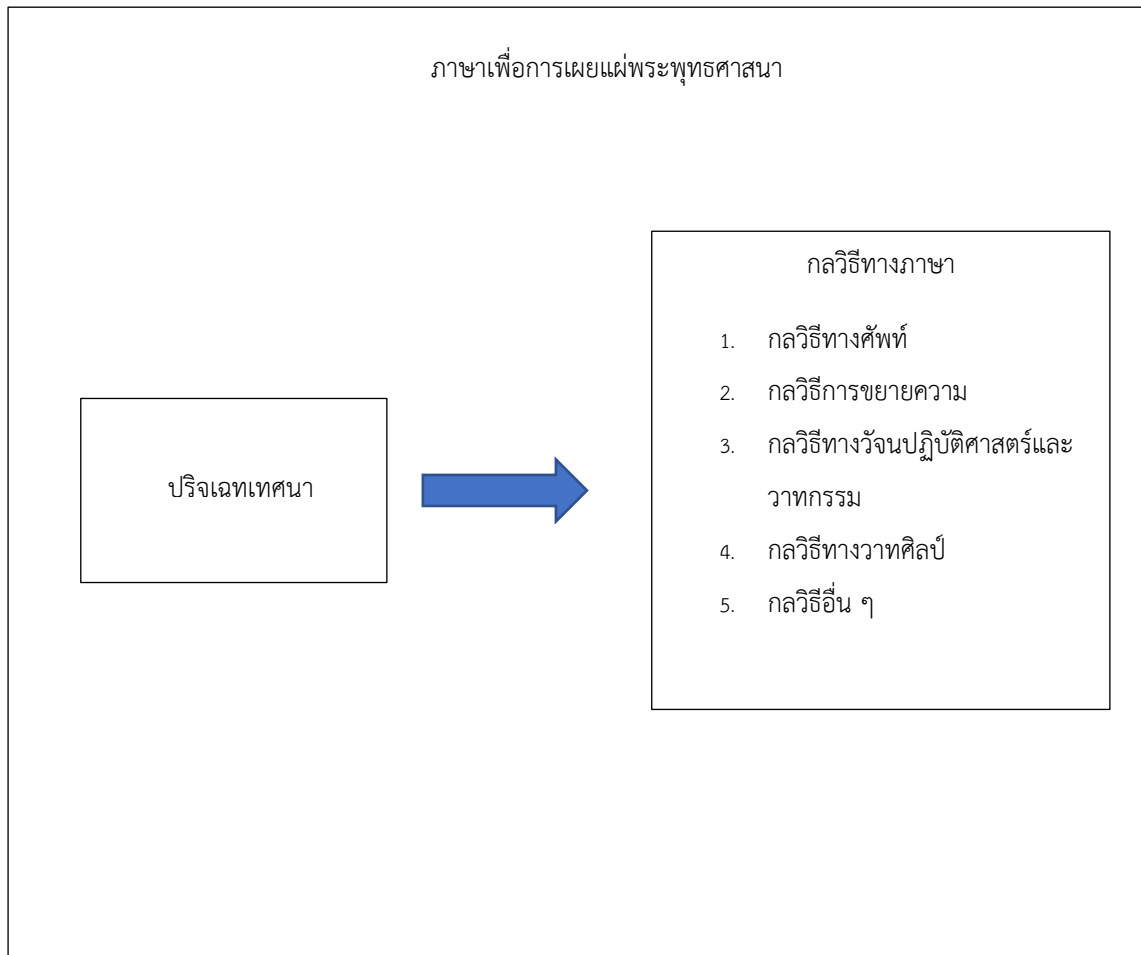
(2) การกล่าวอ้าง โดยมีการกล่าวอ้าง 3 ลักษณะ ได้แก่ การกล่าวอ้างความนิยมในผลิตภัณฑ์ การกล่าวอ้างงานวิจัยและการกล่าวอ้างในมาตรฐานการผลิตและการนำเข้า (3) การใช้มูลบท พบในปรากฏการณ์การใช้มูลบทเพื่อแนะนำความให้ผู้รับสารตระหนักถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ของร่างกาย และ (4) การใช้อุปลักษณ์ ปรากฏการณ์การใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบกล่อมเนื้อเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้าง

นอกจากนี้กลวิธีทางภาษายังสะท้อนตัวตนของผู้ใช้ภาษาได้อีกด้วย โดยนิชาพร ยอดมณี (2564: 5) ได้ศึกษากลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนอเรชัน Z : กรณีศึกษางานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน” ซึ่งพบว่า นักศึกษาใช้กลวิธีทางภาษานำเสนอภาพลักษณ์ของตนเอง 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก การใช้คำสแลง การใช้ฉายานาม การใช้โวหารภาพพจน์ การใช้คำสั่ง และการแสดงความขัดแย้ง เช่นเดียวกับพิชญาวี ทองกลาง (2565: 340) ที่ศึกษาอัตลักษณ์อันสะท้อนผ่านกลวิธีทางภาษาเช่นกัน พบว่า กลวิธีทางภาษาที่เด็กไทยใช้นำเสนออัตลักษณ์ตัวเอง จำนวน 9 กลวิธี ได้แก่ การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ การใช้คำกริยา การกล่าวอ้าง การใช้มูลบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การกล่าวเกินจริง การใช้คำขยายลักษณะ และการใช้สำนวน ส่วนวรารพร สารกุล (2563: 80) ได้ศึกษาอัตลักษณ์ที่ดูผ่านกลวิธีทางภาษา พบว่า กลวิธีสำคัญ มี 2 กลวิธี คือ (1) กลวิธีการใช้ศัพท์จำแนกย่อยได้ 4 กลวิธี คือ (1.1) การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (1.2) การเรียกขาน (1.3) การใช้คำกริยา และ (1.4) การใช้สำนวนเปรียบเทียบ และ (2) กลวิธีการใช้อุปลักษณ์ จำแนกย่อยได้ 6 กลวิธี คือ (2.1) การใช้อุปลักษณ์เชิงภาพพจน์ (2.2) มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอก (2.3) มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับการต่อสู้ (2.4) มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับหลักการใช้ชีวิต (2.5) มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเรียกชื่อแทนอวัยวะเพศชาย และ (2.6) มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับความต้องการทางเพศ

ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่า การศึกษากลวิธีทางภาษา นอกจากจะสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว ยังสามารถตีความอัตลักษณ์หรือแสดงวัตถุประสงค์การสื่อสารของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ได้ งานวิจัยนี้จึงศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อดูรูปแบบภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและวัตถุประสงค์การสื่อสารของพระศักดา สุนทรโรซึ่งจะทำให้ทราบถึงแนวทางการใช้ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของท่านซึ่งจัดว่าประสบความสำเร็จเพราะมีผู้ติดตามเพจเฟซบุ๊กของท่าน 3,500,000 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2566)

2.5 สรุปกรอบแนวความคิด

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม แล้วสรุปเป็นหมวดหมู่และความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริจเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศกดา สุนทรโร” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาทวิวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระศกดา สุนทรโร เพื่อให้ผลการศึกษามุ่งตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงสามารถแบ่งระเบียบวิธีการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้อมูลจากปริจเฉทธรรมะที่ถอดความเป็นตัวหนังสือจากคลิปของพระครูสังฆรักษ์ศกดา สุนทรโรใช้เผยแพร່ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศกดา สุนทรโร” ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 - วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 รวมเป็นระยะเวลา 3 ปี มีจำนวนปริจเฉททั้งหมด 723 ปริจเฉท

ภาพ 1 เพจพระศกดา สุนทรโร

รูปที่ 1 คือ ภาพเพจเฟซบุ๊ก (Facebook page) ชื่อ “พระศักดา สุนทรโร” สามารถเข้าถึงได้ด้วยการสมัครเป็นสมาชิกเฟซบุ๊ก แล้วค้นหาด้วยคำว่า “พระศักดา สุนทรโร” หรือเข้าผ่านลิงก์ <https://web.facebook.com/sakda979> กดเครื่องหมายถูกใจ จะปรากฏข้อมูล คลิปธรรมะ รูปภาพของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร โดยปัจจุบันมีผู้กดติดตามเพจดังกล่าว จำนวน 3,500,000 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2566)

เกณฑ์การคัดเลือกคลิปเพื่อนำมาถอดความเป็นปริจเฉท

เพจพระศักดา สุนทรโรได้เผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและธรรมะในรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย มีทั้งคลิปวิดีโอสั้น ข้อความ การถ่ายทอดสด รูปภาพ โดยเนื้อหาที่ทั้งการบรรยายธรรม การสนทนาธรรม คำคม คำสอน ข้อคิด สุภาษิต บทสวดมนต์ สำหรับการคัดเลือกคลิปเพื่อนำมาถอดความเป็นปริจเฉทเทศนาธรรม ได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

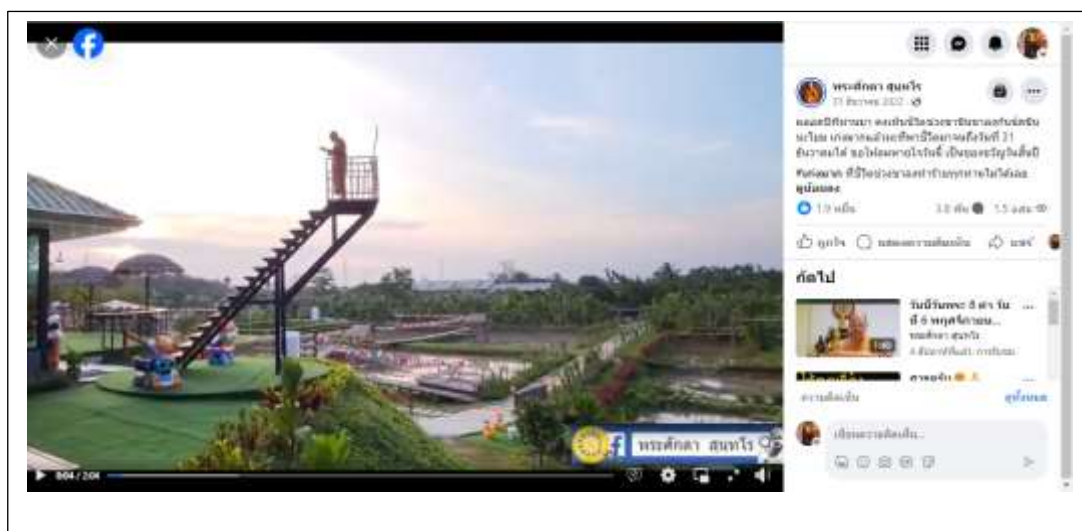
1) เป็นคลิปพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร พูดคนเดียว สื่อสารถึงผู้ที่ดูคลิปแบบการสื่อสารทางเดียว (one-way communication)

2) เป็นคลิปที่เผยแพร่ในเพจ “พระศักดา สุนทรโร” ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2563 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 เท่านั้น

2.3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนธรรมะ แนะนำวิธีปฏิบัติตน แนะนำการแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมะเป็นพื้นฐาน หากแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ใด ๆ จะต้องมีการสอนหรือชี้แนะหรือวิเคราะห์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2.4 เป็นคลิปที่สื่อความได้สมบูรณ์ กล่าวคือ มีโครงสร้างการสื่อสารทั้งการขึ้นต้น การบรรยาย และการสรุป

ตัวอย่างคลิป

ภาพ 2 ตัวอย่างคลิปก่อนนำมาถอดความเป็นปริจเฉท

ที่มา: <https://web.facebook.com/sakda979/videos/888328859352335>

หลังจากคัดเลือกคลิปตามเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาถอดความเป็นปริจเฉทโดยจำแนกเป็นรายวันเรียงลำดับวันแรก คือ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นคลิปที่ 1 และคลิปวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 เป็นคลิปที่ 723 ตามลำดับ โดยสามารถดูรายละเอียดชื่อคลิปแต่ละวันได้ที่ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการถ่ายถอดความเป็นปริจเฉท

ครั้งที่ 723 วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 (02:04 นาที)

“ตลอดปีที่ผ่านมาคงเห็นชีวิตขาขึ้นขาลงกันชัดขึ้นนะโยม เก่งมากแล้วนะที่ผ่านมามาจนถึงวันที่ 31 ธันวาคมได้”

ตลอดปีที่ผ่านมาคงเห็นความธรรมดาของชีวิตช่วงขาขึ้นขาลงกันบ้างนะโยม เวลาเดินทางไปไหนแล้วอาตมาผ่านสถานที่ไหนที่รู้สึกว่าจะเก็บเป็นข้อคิด เป็นธรรมะเตือนใจตัวเองได้สักตอนหนึ่งก็ขออนุญาตเก็บข้อคิดตรงนั้นด้วยสถานที่นั้น ๆ บริเวณนี้เป็นสถานที่ของโรงเรียนมารดานุสรณ์ที่จ.ตราด เรียกว่ามารดาแลนด์เดินขึ้นบันไดก็ทำให้นึกถึงว่า ช่วงชีวิตขาขึ้นนี่ต้องออกแรงเยอะ เก่งมากนะโยม กว่าจะดันตัวเองขึ้นมาจุดสูงสุด ซึ่งจริง ๆ มันก็ยังมีสูงกว่านี้แต่หลาย ๆ คนก็ยังไม่รู้สักว่าเราพอใจที่เราสูงได้เท่านี้ก็ดีแล้ว สูงได้แบบไม่เป็นหนี้เขา สูงได้แบบไม่เบียดเบียนใคร สูงได้แบบพอจะได้ชื่นใจ สูงได้อย่างที่ฉันภูมิใจเท่าที่ฉันสูง และเมื่อเราได้อิ่มเอมกับความสำเร็จในระยะหนึ่ง ในระดับหนึ่งชีวิตของเราทุกคนก็แน่นอนที่จะต้องถึงช่วงเวลาที่บางทีก็ขาลงและช่วงขาลงก็ต้องระมัดระวังเยอะ บางครั้งก็เหยียบขายสบง เหยียบขายโสร่ง เหยียบขายกางเกง เหยียบขายผ้าถุง ล้มลงไปปากแตกก็มี

ชีวิตขาขึ้นขาลง แต่บางทีมันก็มาเร็วเพียงแค่ข้ามคืน บางทีบุญกับบาปมันก็มาพร้อมกัน บางคนก็ถูก หวยในวันนี้แต่ก็ถูกรถชนจนขาหักในวันนั้นเหมือนกัน ชีวิตบางทีมันก็ขาขึ้นขาลง เห็นความเป็น ธรรมดาเหล่านี้แล้วเอามาเตือนใจตัวเรากันนะโยมว่า ทุกช่วงเวลาของชีวิตการตั้งสติเป็นเรื่องสำคัญ พาชีวิตมาจนถึงวันสิ้นปีได้ถือว่าเก่งมากแล้วนะโยม พาชีวิตมาจนถึงวันสิ้นปีอย่างที่ไม่มีปัญหากับใคร มี ความสุขอาจจะไม่มากเท่าไรแต่เรารู้สึกได้ว่าเราได้อะไรกับชีวิตจริง ๆ

ที่มา: <https://web.facebook.com/sakda979/videos/3345264365730853>

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดทฤษฎีทางภาษาของ จันทิมา อังคพนิชกิจ (2557 : 113) โดยสามารถดูรายละเอียดได้ใน 2.4 สรุปรอบแนวความคิด

3.2.2 การทดสอบและวิเคราะห์เครื่องมือ

การทดสอบและวิเคราะห์เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

3.2.2.1 ผู้วิจัยนำเค้าโครงหัวข้อที่สร้างขึ้นจากข้อมูลที่ทำการศึกษาไปขอคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทางวิชาการ มีการหาค่าประเมินดัชนี ความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.ประวีณร์ตา สุขรัตน์ ฤทธิ์ ผศ.สมคิด นันตะและ ดร.สินีนากู วัฒนสุข และใบรับรองจริยธรรมการวิจัยแบบไม่เข้าข่ายของ ข้อเสนอการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๑๓๕/๒๕๖๗

3.2.2.2 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการจริยธรรมการ วิจัยในมนุษย์ที่ได้ทำการตรวจพิจารณาเค้าโครงหัวข้อมาปรับปรุง แก้ไขหัวข้อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การวิจัย

3.2.3 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 8 ชิ้น ดังนี้

1) เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล

คลิปที่..... วันที่/เดือน/พ.ศ. (ความยาวคลิป...นาที)

.....เนื้อหาคลิป.....

.....

.....

.....

.....

2) เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

2.1) เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีภาษาหลัก

ตาราง 1 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีภาษาหลัก

ปริญญ์ที่	เนื้อความที่สะท้อนกลวิธีทางภาษา	กลวิธีทางศัพท์	กลวิธีการขยายความ	กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม	กลวิธีทางวาทศิลป์	กลวิธีอื่นๆ

2.2) เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีภาษาย่อย

ตาราง 2 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางศัพท์

ปริญญ์ที่	เนื้อความที่สะท้อนกลวิธีทางภาษาย่อย	กลวิธีทางศัพท์				
		การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	การเรียกขาน	การอ้างถึง	การใช้คำกริยา	อื่น ๆ

ตาราง 3 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีการขยายความ

ปริจเฉทที่	เนื้อความที่สะท้อนกลวิธี ทางภาษาย่อย	กลวิธีการขยายความ		
		กลวิธีทางศัพท์และการ ขยายความ	การใช้ภาษาที่แสดงลีลา เชิงวิเคราะห์วิจารณ์	อื่น ๆ

ตาราง 4 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม

ปริจเฉท ที่	เนื้อความที่ สะท้อนกลวิธี ทางภาษาย่อย	กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม							
		การใช้ มูล บท	การ ปฏิเสธ	การ กลบ เกลื่อน หรือ การ เบี่ยง บัง	การ ใช้ วลี นกร รม	การใช้ อุป ลักษณ์	การ ประชด ประชัน	การใช้ เรื่อง เล่า	การ ใช้ สหบท

ตาราง 5 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางวาทศิลป์

ปริจเฉทที่	เนื้อความที่สะท้อนกลวิธี ทางภาษาย่อย	กลวิธีทางวาทศิลป์		
		การใช้คำขวัญ	การใช้บทประพันธ์	อื่น ๆ

ตาราง 6 เครื่องมือวิเคราะห์กลวิธีทางสัญญาะ

ปริจเฉทที่	เนื้อความที่สะท้อนกลวิธี ทางภาษาย่อย	กลวิธีทางสัญญาะ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยถ่ายทอดความจากคลิปเป็นตัวอักษร โดยบันทึกเป็นรายวัน เรียงลำดับตามวัน เดือน ปี และบันทึกในรูปแบบไฟล์ไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word)
- 2) คัดเลือกเนื้อความจากข้อความที่ถ่ายทอดความมาจำแนกใส่ตาราง 1-5
- 3) วิเคราะห์เนื้อความโดยการหาถ้อยคำ วลี ประโยคที่สะท้อนกลวิธีทางภาษานั้น ๆ
- 4) เมื่อได้ถ้อยคำ วลี ประโยค และบริบททางภาษาแล้ว นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ วัตถุประสงค์การสื่อสาร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกข้อมูล เป็นรายชื่อในตารางวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา วิเคราะห์ถ้อยคำ วลี ประโยค และบริบททางภาษาเพื่อ ตีความวัตถุประสงค์การสื่อสาร แล้วนำมาเรียบเรียงด้วยการพรรณนา

ตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

“บิณฑบาตตอนเช้า ๆ เห็นโยมเขอาธิษฐานใจ ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้งดอกบัว ยกขึ้นเหนือ หัวถวายแด่พระสงฆ์จิตใจจางตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ ถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้นเทอญ ก็ลองพิจารณา “ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้ง ดอกบัว” ข้าวก็ดำนะ เป็นข้าวที่ไม่ได้ขัดสี แต่บางบ้านก็เป็นข้าวขาว ข้าวเหลือง แต่ข้าวจะสีอะไรก็ ตามที่ แต่มันได้มาด้วยทรัพย์ที่ขาว ได้มาด้วยเงินทองที่ข้าพเจ้าไม่ได้คิดไม่ได้โกงใครมานะพระคุณ เจ้านะ ได้มาด้วยลำแข้งลำขา ด้วยสติปัญญาของข้าพเจ้านะ ข้าวนี้อะเพราะเงินที่ข้าพเจ้าได้มา บริสุทธิ์ บริสุทธิ์ ชาวตั้งดอกบัว”

พระศักดา สุนทรโร, 3 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร คือ กลุ่มโยมที่ใส่บาตรพระ ศักดา สุนทรโร และกลุ่มที่เป็นสมาชิกติดตามเพจพระศักดา สุนทรโร พระศักดาเลือกใช้คำว่า “ข้าพเจ้า” สื่อสารแทนคำเรียกตัวเองแก่ผู้ใส่บาตรในยามอธิษฐานจิต แล้วอธิบายความหมายของคำอธิษฐานผ่าน กลวิธีทางภาษา คือ กลวิธีทางวาทศิลป์ กลวิธีย่อยคือ การอุปมาอุปมัย เช่น “ข้าวของข้าพเจ้าชาวตั้ง ดอกบัว” โดยเปรียบสีของข้าวเหมือนสีของดอกบัวสีขาว อันหมายถึงความบริสุทธิ์ ตื่นรู้เพราะดอกบัว ในความหมายทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ปัญญา หรือ “การเรียนรู้ของบุคคล” (ปัญญา นามสง่า, 2561 : 52) ซึ่งพระศักดา ได้อธิบายขยายความว่า ความขาวยังหมายถึง ความบริสุทธิ์ของสิ่งที่ได้มา

คือ ได้มาอย่างถูกต้อง ไม่ได้คดโกงผู้ใด ได้มาด้วยสติปัญญาของตนเอง วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร
จึงต้องการสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต การได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

3.5 การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาวิเคราะห์จึงนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาตามลำดับของบทงานวิจัย ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริจเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศกดา สุนทรโร” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระศกดา สุนทรโร จากการศึกษาพบว่า มีทั้งสิ้น 5 กลวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 กลวิธีทางศัพท์

4.1.1 การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (name and naming) เป็นการเรียกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ใดผู้หนึ่ง ตั้งชื่อบุคคล หรือการอ้างถึง (referencing) ได้เช่นกัน โดยการอ้างถึงนี้เป็นเพียงการใช้ภาษา โดยการใช้ชื่อและการเรียกชื่อเป็นกลวิธีปฏิบัติทางสังคมและยังสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อทางการเมือง การแสดงอัตลักษณ์ ความเชื่อทางโหราศาสตร์ ความเชื่อท้องถิ่น การแบ่งเป็นคนในกลุ่มและคนนอกกลุ่มอีกด้วย

“ก็มานึกถึงคำของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เมตตาสอนไว้เหลือเกินว่า ถ้าหากว่าเรามีสติฝึกไว้ดี ลมปากคนเป่าหูสักเท่าไร เหมือนเป่าก้อนหินเนี่ย เป่าเท่าไรก็ไม่สะเทือนหวั่นไหว ถ้าเรามีสติฝึกไว้ ก็ชีวิตไม่พังลง”

พระศกดา สุนทรโร, 20 มิถุนายน 2562

จากตัวอย่างข้างต้น คำเรียกชื่อว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” ใช้แสดงอัตลักษณ์ของพระสงฆ์ซึ่งหมายถึง ครูผู้สอนพระพุทธศาสนาหรือกรรมฐานให้ตนเอง มีคำว่า “พ่อแม่” นำหน้าครูอาจารย์ เนื่องจาก เป็นการแสดงถึงการละทิ้งทางโลก และบวชเข้าร่วมบวรพระพุทธศาสนา มีครูอาจารย์สอนสั่งและดูแลเปรียบเสมือนพ่อแม่ แต่เป็นพ่อแม่ทางธรรม นอกจากนั้นแล้ว ยังบ่งบอกถึงสายปฏิบัติหรือสายคำสอนของสำนักสอนพระพุทธศาสนาอีกด้วย เป็นต้นว่า พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน หมายถึง สายครูอาจารย์ที่สอนสั่งตามแนวทางหลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน พ่อแม่ครูอาจารย์สายหลวงปู่มั่น หมายถึง สายครูอาจารย์ที่สอนสั่งตามแนวทางหลวงปู่มั่น ภูริทัตโตซึ่งแตกออกไปเป็นสายย่อยอีกหลายสาย พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินุรโร หมายถึงสายครูอาจารย์ที่สอนสั่งตามแนวทางสมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินุรโร) โดยในสายสำนักศึกษาเหล่านี้ มีการดูแลซึ่งกันและกันดูแลจรรโลงกัน บางท่านมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมจนทำให้เปลี่ยนเป็นคนใหม่หรือเป็นพระอริยะเจ้า ครูอาจารย์จึงเปรียบเสมือน “พ่อแม่” ผู้ให้กำเนิดใหม่แก่

บุตรของตน คำว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” จึงเป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกขานด้วยความเคารพอย่างสูงในวงการสงฆ์ วัตถุประสงค์ของการใช้คำดังกล่าว เป็นเพราะต้องการให้คำสอนมีความน่าเชื่อถือ

“มันอาจดูแปลก ๆ นะ และมันอาจจะดูไม่ดีในสายตาใครเลยอะ แต่ว่าทุกครั้งที่เขาพูดอะไรกับฉัน ก็เลสฉันมันลดลง ฉันเห็นแก่ตัวน้อยลง ฉันอยากรักษาศีล ฉันอยากสวดมนต์ แล้วทำไมมึงไม่สนใจ มึงจะตายโหง ตายห่ามึงรู้ไหม ทำไมไม่นั่งสมาธิมาทำไมไม่รักษาศีล ทำไมไม่มื่ออยาก ไม่อยากเป็นคนแล้วหรือไง อยากเกิดเป็นหมาเป็นแมวหรือไง คือบางทีพูดไม่ดีอะ มันมีแรงจูงใจ”

พระศักดา สุนทรโร,9 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโรเลือกใช้คำว่า “มึง” เพื่อแทนตัวคนที่ไม่สามารถรักษาศีล ไม่สวดมนต์ มีกิเลส เห็นแก่ตัว โดยมีเหตุผลว่า การพูดไม่ดี จะทำให้เกิดแรงจูงใจ คำว่า “มึง” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ส. คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย, มักถือกันว่าไม่สุภาพหรือหยาบคาย, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒.” (<https://dictionary.orst.go.th/>) โดยการใช้คำว่า “มึง” ในบริบทนี้ คือ การใช้คำหยาบเพื่อสร้างแรงจูงใจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปรากฏความในทางประชดประชัน คือ “ไม่อยากเป็นคนแล้วหรือไง อยากเกิดเป็นหมาเป็นแมวหรือไง” เป็นบริบทสื่อความคำว่า “มึง” ในทางลบ

4.1.2 การเรียกขาน (system of address) เป็นกลวิธีที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยกันโดย “คำเรียกขาน” (address term) ในแต่ละสังคมวัฒนธรรมไม่เหมือนกัน รวมทั้งความต่างของสถานการณ์ส่งผลให้เลือกใช้คำไม่เหมือนกันเช่นกัน

“บนเส้นทางชีวิตก็เช่นเดียวกันอย่าไปทำร้ายกัน เขาเข้ามาเพราะมีเหตุผลในการเข้ามาคือกฎแห่งกรรมนั่นเอง โควิดไม่ได้เข้ามาในชีวิตของเราทุกคนแบบไม่มีเหตุผลนะโยม แสดงว่าเราต้องสร้างเหตุไว้ร่วมกัน ขอให้เราร่วมเส้นทางนี้อย่าคิดว่ายากลำบาก แต่เราจะสู้อดทนไปด้วยกัน ถึงมันจะช้าหน่อย แต่เราจะฟันอุปสรรคครั้งนี้ไปด้วยดี”

พระศักดา สุนทรโร, 9 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า พระศักดา สุนทรโรได้ใช้คำแสดงความเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเลือกใช้คำว่า “เรา” และ ย้ำด้วยคำว่า “ทุกคน” สะท้อนถึงความเป็นพวกเดียวกันในการเป็นเพื่อนร่วมเส้นทางชีวิต กล่าวคือ อยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม ไม่มีการแบ่งเป็นพระและโยม แต่เป็นเพื่อนร่วมโลกที่เผชิญเหตุแห่งทุกข์ คือ การเผชิญโรคโควิดเหมือนกัน จากบริบทภาษาที่ใช้คำว่า “เราจะสู้อดทนไปด้วยกัน ถึงมันจะช้าหน่อย แต่เราจะฟันอุปสรรคครั้งนี้ไปด้วยดี” สะท้อนให้เห็นว่า เป็นการให้กำลังใจให้ผ่านวิกฤติไปด้วยกันซึ่งสามารถทำได้แน่นอน และทำได้ด้วยดีอีกด้วย

4.1.3 การอ้างอิง (referencing) เป็นกลวิธีในการเชื่อมโยงความ โดยใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 และคำบ่งชี้ต่าง ๆ เป็นต้นว่า นั้น นั้น โน่น โน่น นู่น นู่น ในการวิเคราะห์ปริศนา การอ้างอิงเป็นการบ่งชี้ (deixis) บ่งบอกสถานภาพและลักษณะเฉพาะของสิ่งที่กล่าวถึง แสดงมุมมองและบ่งบอกการกำหนดตำแหน่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่ถูกกล่าวถึง บริบทและสถานการณ์ระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารมีนี้มีความสัมพันธ์กับบั้นอย่างมากในการอ้างอิงนี้

“จริง ๆ ก็เป็นเรื่องของกิเลสในปัจจุบันล้วน ๆ เลย แต่ทำไมบางคนอยู่กับบางคนจึงไม่เกิดเหตุการณ์เหมือนกับอีกคนบางคน ที่อยู่กับคนบางคนอะไรมันเป็นแรงเหนี่ยวนำใจให้คนนี้ทำกับคนคนนี้ แต่คนคนนี้ไม่ทำกับคนคนนี้ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์มันเหมือนกัน มันมีอะไรที่ซ่อนเป็นเชื่อเป็นมัดของกรรมที่มันอยู่ในใจแล้วมันแตกหน่อขึ้นมากลายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับคนคนนี้ แต่มันไม่เกิดขึ้นกับคนคนนี้เพราะคนคนนี้ไม่มีแรงเหวี่ยงของกรรมที่ทำร่วมกันไว้กับคนคนนี้ เหตุการณ์นี้จึงไม่เกิด”

พระศกดา สุนทรโร, 18 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างมีการใช้คำว่า “คนบางคน” เพื่อแสดงถึงความไม่เจาะจงเป็นกลุ่มใหญ่ แต่บ่งบอกสถานภาพเชิงปัจเจกที่มีจำนวนน้อย และใช้คำว่า “คนนี้” “คนคนนี้” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 เพื่อแทนคำว่า “คนบางคน” ที่ประสกับกรรมบางอย่าง โดยคำว่า “คนนี้” มี ๒ ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง “คนที่กระทำความต่อผู้อื่น” และความหมายที่สอง หมายถึง “คนที่ถูกกระทำจากคนอื่น” ดังปรากฏในความที่ว่า “แต่คนคนนี้ไม่ทำกับคนคนนี้ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์เหมือนกัน” ดังนั้นคำว่า “นี้” เป็นคำเฉพาะเจาะจงเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับคำว่า “คน” ที่กระทำและถูกกระทำ

“แล้วจึงมองเห็นว่าคนจำนวนมากทีเดียวที่กระโดดลงไปเล่นเกมกับเขา ทำให้เขาสนใจ เขาสนใจคือเขาต้องการให้เราโกรธ เราก็เลยไปโกรธตามเขา มันก็เลยเข้าทางเขา ทำให้เขาสนใจ เขาสนใจคือเขาต้องการให้เราโกรธ เราก็เลยไปโกรธตามเขา มันก็เลยเข้าทางเขา เขาก็นอนเป็นสุขเขาก็นอนแบบสบายเพราะว่าเรากำลังไปเดินตามเรื่องที่เขาสร้างทำให้เราโกรธ แต่ดูใบบัวเนี่ยฝนตกมาเท่าไรก็ไม่ติดเหมือนกันว่าเขาทำตัวเขาให้ดีที่สุดอะไรที่มันในโลกนี้จะมาติดเขา เขาก็ไม่ยอมให้ติด”

พระศกดา สุนทรโร, 10 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น พระศกดา สุนทรโร ใช้คำว่า “เขา” เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ เพื่ออ้างอิงผู้ที่กระทำในทางลบ โดยใช้เป็นคำตรงข้ามกับคำว่า “เรา” อันเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ท่านต้องการสอน นอกจากนั้น ยังมี “เขา” อีกความหมาย คือ หมายถึง ใบบัว ดังความที่ว่า “แต่ดูใบบัวเนี่ยฝนตกมาเท่าไรก็ไม่ติดเหมือนกันว่าเขาทำตัวเขาให้ดีที่สุดอะไรที่มันในโลกนี้จะมาติดเขา เขาก็ไม่ยอมให้ติด” คำว่า “เขา” ในความนี้เป็นการอ้างอิงคุณสมบัติทางบวกของใบบัว ดังนั้น คำว่า “เขา” ในข้อความนี้จึงมีความน่าสนใจเพราะใช้แทนความหมายทั้งทางบวกและทางลบโดยต้องอาศัยการตีความบริบท

ภาษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความถึงสรรพนามบุรุษที่ ๓ ที่เป็นพวกเขาที่มีคุณสมบัติที่ “เรา” ไม่ควรกระทำตาม และมีคุณสมบัติที่ “เรา” ทำตาม

“นึกถึงเพื่อนบางคนแปลก ๆ เพื่อนบางคนดูหยาบคายจังเลย เพื่อนบางคนดูนิสัยไม่ดี นิสัยไม่ดี เพียงแต่ที่ว่าในสายตาคนอื่นมันคบกันได้ยังไงเพื่อนอย่างนี้ ทำไมไม่คบเพื่อนดี ๆ สวย ๆ แบบนี้ไป คบยังไงเพื่อนนี้มันพูดจากปากคอมันพูดจากระด้าง คือ บางทีเรามองดูนะว่าบางคนก็อาจจะดูเหมือนเพื่อนที่เป็นอย่างขูดน้ำแปลก ๆ แบบนี้ ซึ่งอาตมาลองเติมน้ำเข้าไปปรากฏว่าน้ำไม่รั่วเลย มันเหมือนกับว่าเราเดินทางในขุดนี้มีประโยชน์แล้วนะ”

พระศักดา สุนทรโร, 9 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำว่า “นี้” เพื่อระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณสมบัติที่ระบุไว้หน้าคำว่า “นี้” เป็นการย้ำให้ความหมายชัดเจนขึ้นโดยไม่ต้องกล่าวคำอธิบายยึดเยื้อ เช่น “เพื่อนบางคนดูนิสัยไม่ดี นิสัยไม่ดี เพียงแต่ที่ว่าในสายตาคนอื่นมันคบกันได้ยังไงเพื่อนอย่างนี้” คำว่า “อย่างนี้” หมายถึงเพื่อนที่มีนิสัยไม่ดีที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งเป็นคุณสมบัติด้านลบ นอกจากนั้น ยังใช้คำว่า “นี้” เพื่ออธิบายคุณสมบัติด้านบวกของคำที่อยู่หน้า ดังในความที่ว่า “อาตมาลองเติมน้ำเข้าไปปรากฏว่าน้ำไม่รั่วเลย มันเหมือนกับว่าเราเดินทางในขุดนี้มีประโยชน์แล้วนะ” คุณสมบัติของขุดเป็นขุดที่น้ำไม่รั่ว วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร จึงเป็นย้ำถึงคุณสมบัติของความที่อยู่หน้าคำว่า “นี้” ซึ่งแบ่งเป็นคุณสมบัติทางบวกและคุณสมบัติทางลบ

4.1.4 การใช้คำกริยา (verb forms) เป็นการใช้คำแสดงความคิด ความรู้สึก อารมณ์ การกระทำ เหตุการณ์ สถานภาพสิ่งต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ดังนั้น การวิเคราะห์คำกริยาจึงไม่พิจารณาเพียงตำแหน่งของคำกริยา แต่ต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับคำแวดล้อมคำกริยานั้น ๆ ด้วย นอกจากนั้น ต้องพิจารณาโครงสร้างประโยคอีกด้วย

“มองเห็นพื้นน้ำนิ่ง ๆ แต่โลกกว้างใหญ่นี้โยมเขาก็กำลังมีแรงเหวี่ยงของโลกนะ แต่เรามองไม่เห็นว่ามีแรงเหวี่ยงตรงไหน แรงเหวี่ยงของกรรมก็เหมือนกันโยม มองดูเฝิน ๆ ชีวิตในเราแต่เรามองไม่เห็นนะ มันมีแรงเหวี่ยงอะไรที่มันเหวี่ยงคนบางคนเข้ามาในชีวิตเราทั้งที่ทั้งที่เราไม่ยอมให้มา”

พระศักดา สุนทรโร, 18 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโรใช้คำว่า “เหวี่ยง” เพื่อให้เห็นภาพของอาการการเคลื่อนเข้าของ “คนบางคน” ที่เข้ามาในชีวิต โดยคำว่า “เหวี่ยง” นี้ยืมศัพท์มาจากคำว่า “แรงเหวี่ยงของโลก” โดยนำมาอธิบายแรงเหวี่ยงของกรรมซึ่งเป็นค่านามธรรมและอธิบายให้เห็นรูปธรรมโดยใช้กับคำว่า “คนบางคน” วัตถุประสงค์การสื่อสารนี้ จึงต้องการอธิบายให้เห็นภาพถึงเหตุแห่งการประสบกับคนที่กลุ่มเป้าหมายการสื่อสารไม่ต้องการพบเจอ

“เมื่อก่อนแขนขา มันสะดวกดี กินข้าวสะดวกดี ตอนนี้นั่งกินไม่สะดวก เดินนั่งยืนนอนไม่สะดวก เรียนรู้ของใหม่ มันจะไปโมโห มันอยู่กับมันให้ได้นะ อย่าไปอารมณ์เสียบ่อย ๆ มันเลยกลายเป็นเนื้อ เจ็บร่างกายด้วยนะ แล้วเจ็บใจอีกด้วยนะ เป็นทุกข์ 2 ชั้นเลยนะ”

พระศกดา สุนทรโร, 16 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น การใช้คำกริยาในชีวิตประจำวันมาแสดงถึงความทุกข์ ได้แก่ “กินไม่สะดวก” “เดินนั่งยืนนอน” “โมโห” “เจ็บร่างกาย” “เจ็บใจ” วัตถุประสงค์ของการสื่อสารด้วยคำกริยา นี้ จึงเป็นการขยายความของคำว่า “ทุกข์” เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

“เวลาเย็บผ้าก็ไปอาศัยยืมจักรที่บ้านโยม ก็มีความสุขดีทุกครั้งที่ย็บผ้าตัดจีวร ก็ต้อง **ตั้งสติ** มากกว่าเดิมเยอะเลย **กำหนดรู้ปัจจุบัน**อยู่ตรงนี้ ไม่ต้องไปคิดแทนคนอื่นเขา ก็พิจารณาตรงนี้ว่า บางครั้งเราก็เสียเวลาของชีวิตหมดไปกับการไปคิดแทนคนอื่น คิดเสียจนเป็นทุกข์กับการไปคิดแทนเขา”

พระศกดา สุนทรโร, 14 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำกริยาเพื่อให้เห็นภาพของการปฏิบัติกรรมฐานซึ่งเป็นนามธรรม ได้แก่คำว่า “ตั้งสติ” สติ หมายถึง “[สะติ] น. ความรู้สึก, ความรู้สึกตัว, เช่น ได้สติ ฟันคั้น สติ สิ้นสติ, ความรู้สึกผิดชอบ เช่น มีสติ ไร้สติ, ความระลึกได้ เช่น ตั้งสติ กำหนดสติ. (ป.; ส. สมถติ).” (<https://dictionary.orst.go.th/>) คำว่า “กำหนดรู้ปัจจุบัน” โดยคำว่า “ปัจจุบัน” หมายถึง “๑) น. เวลาเดี๋ยวนี้, ทันที, เวลาไม่ใช่อดีต ไม่ใช่อนาคต เช่น เวลาปัจจุบัน, สมัยใหม่ เช่น แพทย์แผนปัจจุบัน (ป. ปัจจุบัน; ส. ปรตยุตปนน).” (<https://dictionary.orst.go.th/>) คำว่า “พิจารณาตรงนี้” หมายถึง พิจารณาปัจจุบัน ดังนั้น วัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่อสารนี้ คือ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของการปฏิบัติกรรมฐานซึ่งเป็นการพิจารณาสิ่งที่เป็นนามธรรม

“ชีวิตคนเรานี้ ดูเหมือนจะมีอะไรแต่มันก็ไม่ได้มีอะไรนะ โพลองถอดออกให้หมด ถอดยศถอดตำแหน่ง ถอดหัวโขนที่สร้างขึ้น ถอดความเป็นหญิง ถอดความเป็นชาย ถอดสีผิว ถอดชาติชั้นวรรณะ ถอดประเทศโน้นประเทศนี้ออกไป”

พระศกดา สุนทรโร, 8 มิถุนายน 2563

จากตัวอย่างข้างต้น ใช้คำกริยาว่า “ถอด” โดยใช้เน้นย้ำซ้ำ ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ควรทำ โดยในบริบทภาษานี้พระศกดา สุนทรโรใช้คำว่า “ถอด” ประกอบกับคำที่เป็นนามธรรมโดยมีวัตถุประสงค์คือ ต้องการให้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่พึงกระทำมากขึ้น

4.2 กลวิธีการขยายความ

กลวิธีการขยายความ จำแนกเป็น 2 กลวิธีย่อย ได้แก่

4.2.1 กลวิธีทางศัพท์และการขยายความ เป็นภาษาเฉพาะแตกต่างจากการใช้ภาษาทั่วไป เรียกว่า ใช้ในวงวิชาการ โดยการใช้กลวิธีประเภทเน้นการใช้รูปแบบโครงสร้างและรูปแบบข้อความ และการเลือกใช้คำที่แสดง ทักษณภาวะ (modality)

“บิณฑบาตตอนเช้า ๆ เห็นโยมเขาอธิษฐานใจ ข้าของข้าพเจ้าชาวดังดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัวถวายแด่พระสงฆ์จิตใจจางตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้นเทอญ ก็ลองพิจารณา “ข้าของข้าพเจ้าชาวดังดอกบัว” ข้าก็ดำนะ เป็นข้าที่ไม่ได้ซัดสี แต่บางบ้านก็เป็นข้าขาว ข้าเหลือง แต่ข้าจะสีอะไรก็ตามที แต่มันได้มาด้วยทรัพย์ที่ขาว ได้มาด้วยเงินทองที่ข้าพเจ้าไม่ได้คิดไม่ได้โกง ไครมานะพระคุณเจ้านะ ได้มาด้วยลำแข้งลำขา ด้วยสติปัญญาของข้าพเจ้านะ ข้านี้ขาวเพราะเงินที่ข้าพเจ้าได้มาบริสุทธิ์ บริสุทธิ์ ชาวดังดอกบัว เหมือนกลีบดอกบัวอยู่ข้างในดอกบัว ขาวละมุนละมุน ใจของข้าพเจ้าไม่โง่งม่าง ใจของข้าพเจ้าละมุน ละมุน ใจขาวสะอาด ชาวดังดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัว เหนือหัวสี ข้าพเจ้ายกขึ้นเหนือหัวใจ ใจของข้าพเจ้าบางครั้งก็โกรธคนโน้น โมโหคนนี้ อกคิตคนโน้น แต่ตอนนีถวายเหนือใจทั้งปวง ใจไม่มีอคติ ใจไม่มีความโกรธ ไม่มีความเคียดแค้นอาฆาต ยกขึ้นเหนือหัวใจทั้งปวง เหนือหัวใจที่มันไม่ดีทั้งปวง ยกน้อมถวาย ถวายแด่พระสงฆ์ ไม่ได้เจาะจงนะพระคุณเจ้า พระสงฆ์คือรูปใดก็ได้ ท่านจะเอาไปแบ่ง คนโน้น คนนี้ คนนั้น เอาไปแบ่งสัตว์เดรัจฉานหมาแมวที่วัด แล้วแต่เลยท่าน เอาที่สบายใจ”

พระศกดา สุนทรโ, 3 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีคำแสดงทักษะ คือ คำว่า “ก็ลองพิจารณา” โดยประเด็นที่พิจารณา คือ ความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำอธิษฐานที่ว่า “ข้าของข้าพเจ้าชาวดังดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัวถวายแด่พระสงฆ์จิตใจจางตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้นเทอญ” โดยพระศกดา สุนทรโ แสดงทักษะว่า คำว่า “ขาว” ของสีข้าว ไม่ได้หมายถึง สีของข้างจริง ๆ แต่เป็นที่มาของข้าวที่ซื้อหามาด้วยเงินทองที่บริสุทธิ์ ไม่ได้คิดไม่ได้โกงใคร หามาด้วยตนเอง ด้วยสติปัญญาของตนเอง นอกจากนั้น ยังแสดงทักษะเกี่ยวกับคำว่า “ถวายเหนือใจทั้งปวง” หมายถึง ใจที่ไม่มีอคติ ไม่มีความโกรธ ไม่มีความเคียดแค้นอาฆาต ยกเหนือความไม่ดีทั้งปวง น้อมถวายแด่พระสงฆ์

“เดี๋ยวกรรมก็จะตามหาเราเจอจริง ๆ นะโยม เราล้วนเกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรม เกิดมาเพราะสิ่งที่เราทำไว้เอง ทั้งกุศลกรรม อกุศลกรรม คำว่าเดี๋ยวกรรมก็จะตามหาเราจนเจอจริง ๆ อยู่ตรงไหนก็ไม่พ้นจากสิ่งที่ตัวเองได้ทำไว้ กุศลเราก็ทำมา อกุศลเราก็ทำมา อัพยาทุกาเราก็ทำ

มา กุศลาธรรมาเราก็ทำมาเองของเรา ในฝ่ายกุศลเราก็ทำมา อกุศล อกุศลาธรรมา เราก็ทำมา อัพยากตา ธรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่มีดีไม่มีชั่ว เราก็ทำมาของเรา”

พระศกดา สุนทรโร, 5 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น ได้อธิบายประเด็นที่ว่า “เราล้วนเกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรมเรา ล้วนเกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรม” โดยแสดงความเห็นว่า เกิดมาเพราะสิ่งที่ทำไว้เองทั้งกุศลธรรม อศกกรรม และอัพยากตา ซึ่งพระศกดา สุนทรโรยังอธิบายคำศัพท์คำว่า “กุศลาธรรม” ว่าหมายถึง ธรรมในฝ่ายกุศล “อกุศลาธรรมา” หมายถึง ธรรมในฝ่ายอกุศล และ “อัพยากตา” หมายถึง ธรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่มีดีไม่มีชั่ว

“พิจารณาว่าอะไรมันก็ไม่เที่ยง อะไรมันก็ไม่จีรังยั่งยืน ตอกย้ำลงไป ให้มันชัดเจนในสังขารว่า ทุกอย่างอนิจจังนะ ทุกอย่างทุกขังนะ ทุกอย่างอนัตตานะ มันไม่มีอะไรเป็นนิจจัง สุขซึ่งอัตตา มันไม่มีอะไรที่มันจะตามใจเราได้ ตอกย้ำความเข้าใจเข้าไป”

พระศกดา สุนทรโร, 6 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น ได้อธิบายข้อความที่ว่า “ทุกอย่างอนิจจังนะ ทุกอย่างทุกขังนะ ทุกอย่างอนัตตา” ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา โดยข้อความดังกล่าว หมายถึง อะไรก็ไม่เที่ยง อะไรก็ไม่จีรังยั่งยืน ไม่มีอะไรตามใจเราได้ ซึ่งคำบ่งชี้ว่ากำลังแสดงทัศนะ คือคำว่า “พิจารณาว่า”

“ไปเรื่อย ๆ นะโยม วันนี้ได้เวลาไปสร้างบารมีกันอีกแล้ว อย่าได้รู้สึกว่ามีเวลาไปวัดทำบุญ บุญไม่ได้อยู่ที่วัดอย่างเดียวนะโยม บุญไม่จำเป็นจะต้องไปนุ่งขาวห่มขาวอยู่วัด ทำงานไปค่อย ๆ ทำไปวันนี้ได้เวลาไปสร้างบุญบารมีกันอีกแล้ว ทำไปเรื่อย ๆ อย่าหยุดค่อย ๆ สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ทำงานไป พระพุทธเจ้าใช้คำว่าจิตอธิษฐานการทำงาน เราก็อธิษฐานการทำงานว่างานวันนี้ของเรา เราจะมีศีล 5 ประคองชีวิตไว้ สมาทานศีลด้วยตัวเองเลยนะ ไม่จำเป็นต้องมีพระ ไม่จำเป็นต้องมีใครเป็นพยาน เราจิตใจดวงมพอที่จะเป็นพยานกับตัวเองได้ว่าเราจะตั้งใจมีศีลแล้วก็ทำงานอย่างมีสติ ไม่คดโกงใคร ชื่อสัตย์ในงานของเรา ก็ขอให้เจริญ ๆ นะโยมนะ ให้ตั้งใจค่อยเป็นค่อยไป ทำไปอย่าได้หยุด เจริญพร”

พระศกดา สุนทรโร, 12 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น ได้อธิบายประเด็นที่ว่า “จิตอธิษฐานการทำงาน” โดยพระศกดา สุนทรโรอธิบายว่า หมายถึง การทำงานที่มีศีล ๕ ประคองชีวิต โดยทำให้ตัวเองมีจิตใจดวงมพอที่จะเป็นพยานของตัวเอง ทำงานอย่างมีสติ ไม่คดโกงใคร มีความซื่อสัตย์ของเรา โดยมีคำแสดงถึงการแสดงทัศนะ คือ ประโยคที่ว่า “ทำไปอย่าได้หยุด”

4.2.2 การใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการแสดงความเห็น การวิเคราะห์ การแสดงทัศนะต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลาย ๆ ประเด็น

“การลงทุนกับการศึกษา การลงทุนด้วยการเสริมเติมสติปัญญาให้กับลูกหลาน เรา เป็นการลงทุนที่นำลงทุนแล้วก็คุ้มค่าจริง ๆ นะโยม เริ่มต้นจากการลงทุนของพ่อแม่ในบ้าน ปู่ย่า ตายาย ลุงป้าหน้าอาของเด็ก ๆ เขา จนถึงผู้หลักผู้ใหญ่ มีครูบาอาจารย์แล้วก็ผู้ใหญ่ใจดีในบ้านในเมือง ช่วยกันลงทุนส่งเสริม เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เวลาเราไปยืนมองบ้านใครสักหลังหนึ่ง ก็นึกอยู่หน้าว่าบ้าน ไม่ใช่สถานที่ สถานที่ก็เป็นส่วนหนึ่งแต่ไม่ใช่ทั้งหมด ใช้คำว่าบ้านไม่ใช่สถานที่ แต่บ้านคือบุคคล เวลาเราไปเห็นบ้านร้างแต่ไม่มีคนอยู่ จะเรียกว่าบ้านได้ไหม ก็คงเป็นสถานที่หนึ่งนะ เรียกโดยส่วนของการ กติกาตั้งขึ้นมาว่าบ้านแล้วกัน แต่ไม่มีความรัก ไม่มีบุคคล ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันในบ้าน บ้านนั้นก็ เป็นแค่สถานที่ ประเทศไทยก็เหมือนกัน ถึงเราจะมีพื้นที่เป็นอาณาเขตที่ยืนยันว่าเราเป็นเอกราช นี่คือ ผืนแผ่นดินไทย แต่ถ้าเราไม่มีบุคลากร ไม่มีบุคคลที่จะบริหารประเทศ ก็คงจะเรียกผืนแผ่นดินไทย เต็มปากไม่ได้ ก็คงเรียกแค่ผืนแผ่นดินแปลงหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้นถ้าเราส่งเสริมให้เด็ก ๆ รู้คุณค่า เห็นคุณค่าของผืนแผ่นดิน มาเติมเต็มนะลูกนะ เติมเต็มความเป็นผืนแผ่นดินกัน”

พระศกดา สุนทรโร, 8 มกราคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น พระศกดา สุนทรโร ได้กล่าวถึง ๒ ประเด็น ประเด็นแรก คือ การศึกษา โดยแสดงความเห็นว่า การศึกษาคือการลงทุนทางสติปัญญา เป็นสิ่งที่นำลงทุน ประเด็นที่ ๒ คือ การสอนให้เด็กรู้คุณค่าของผืนแผ่นดินไทย โดยแสดงความเห็นว่า ประเทศที่มีบุคลากรเป็นเพียง ผืนแผ่นดิน แต่ถ้าจะเป็นประเทศไทย จำเป็นต้องมีบุคลากรบริหาร ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ต้องให้ เด็กได้รับการศึกษาและสอนให้เด็กรู้ถึงคุณค่าของผืนแผ่นดินไทยด้วย

“เห็นไม่ตรงนี้เนี่ยเวลาพอคนเดินขึ้นมาเขาก็จะมาสะดุดตรงนี้อยู่เรื่อยเลย งั้นการก้าวข้ามอาณาตมมานี้ก็ถึงการก้าวข้ามเส้นเนี่ยโยม บางทีหัวสะดุดที่มลงไปเหมือนกัน สะดุดตรงนี้ นึกถึงว่า บางทีเนี่ยโยม จิตเมตตาอยู่ดี ๆ แม่เดียวหนูจะเซ็ดตัวให้แม่นะ แม่นอนป่วยนะแม่ ๆ ๆ ทำไมแม่ไม่ช่วยหนูขยับตัวเลย ดีแม่ หยิกแม่ กำลังได้บุญอยู่แท้ ๆ โดยการรักษาแม่ แม่เป็นอัมพาตเป็นอัม พฤษ์ แต่โมโหแม่ทันทีเลยนะโยม ข้ามเส้นของความเมตตาไปซะแล้ว คนเดินมาแล้วมาสะดุดตรง นี้ เดินมาดี ๆ แท้ ๆ มาสะดุดอีตรงจะข้ามตรงนี้จะข้ามไม่ข้าม จิตเมตตาเหมือนกันโยมบางคนตั้ง จิตเมตตาดีว่าเดี๋ยวเราจะช่วยเหลือคน ๆ นี้นะ เดี่ยวเราจะหวังดีกับคน ๆ นี้นะ แต่ความหวังดี เวลาพอเขาไม่ได้ตั้งใจขึ้นมา ปีบเดียวเท่านั้นเอง อารมณ์เสียแบบรุนแรงเลยเรียกว่าข้ามเส้น ข้าม เส้นของความเมตตาไปเลย เลยกลายเป็นข้ามไปสู่ความโกรธ สวรรค์อยู่ดี ๆ กลายเป็นนรกไปเลย”

พระศกดา สุนทรโร, 11 กุมภาพันธ์ 2565

จากตัวอย่างข้างต้น กล่าวถึงประเด็น “ความเมตตา” โดยพระศักดา สุนทรโรขยายความว่า บางคนมีความตั้งใจที่จะเมตตา เช่น การดูแลแม่ที่นอนป่วย แต่พอมีเหตุ เช่น แม่ไม่ช่วยขยับตัว ก็กลายเป็น ตีแม่ หยิกแม่ โม่โม่แม่ กลายเป็นความเมตตาสะกด หรือบางคนตั้งใจจะช่วยเหลือคนบางคน หวังดีกับคนบางคน แต่พอคนคนนั้นไม่ได้ตั้งใจ ก็ทำให้เราโมโห อารมณ์เสียแบบรุนแรง ข้ามเส้นของความเมตตาไปเสีย เป็นการแสดงทัศนคติที่สะท้อนถึงแนวคิดที่ว่า “สวรรค์อยู่ดี ๆ กลายเป็นนรกไปเฉยเลย”

“เราต่างคนก็ต่างไม่รู้หรือโยม ว่าเราได้ทำกรรมในอดีตไว้ยังงัยบ้างแต่เรารู้อย่างเดียวว่าในปัจจุบันเนี่ย เรามีกำลัง เรามีสติ เรามีปัญญา สามารถใช้ความเพียรอยู่กับกรรมเก่าอย่างเข้าใจมัน หนูน้อยเป็นมะเร็งตั้งแต่ยังตัวเล็ก ๆ เราไม่รู้หรือว่าเขาได้ทำกรรมอะไรไว้ กรรมจึงเป็นพันธกรรม เป็นกรรมพันธ์ กรรมพันธ์ เราทุกคนอยู่บนเส้นสายของกรรม เส้นสายของกรรม แต่ของเก่าจะเป็นอย่างไร ก็คงเป็นเรื่องของของเก่า แต่ในปัจจุบันเราทุกคนล้วนแต่ตั้งคำถามและหาคำตอบพยายามหลีกเลี่ยงที่จะอยากรู้คำตอบว่าไม่รู้ฉันไปทำกรรมอะไรไว้หนักหนาชีวิตถึงเกิดมาเจอแต่เรื่องแบบนี้ เจอแต่เรื่องแบบโน้น”

พระศักดา สุนทรโร, 11 เมษายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโร กล่าวถึง เรื่องกรรม โดยแสดงทัศนคติว่า เราไม่สามารถรู้ได้ว่า กรรมที่เราทำมาแต่อดีตไว้เป็นอย่างไร แต่เราสามารถอยู่กับกรรมได้อย่างเข้าใจ ซึ่งได้ยกตัวอย่างเด็กเล็ก ๆ ที่เป็นมะเร็ง สะท้อนถึง การทำกรรมไว้แต่อดีต และเป็นหลักฐานคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า กรรมเป็นพันธกรรม เป็นกรรมพันธ์ กรรมพันธ์

“สาธุธรรมวันสงกรานต์ แม้แต่พระพุทธเจ้ายังช่วยใครไม่ได้ทุกคนนะโยมและเราก็ไม่ได้เก่งเกินพระพุทธเจ้าเราไม่สามารถช่วยคนทุกคนได้ ถ้าหากว่าช่วยแล้วและเราอยากให้เขาดีแต่เขาดีได้แค่นั้นเองและเกิดความร้อนที่เรา ก็ยังเป็นความดีที่ไม่ถูกต้อง ยังเป็นความดีที่ไม่สมบูรณ์ความดีที่ดีคือทำแล้วเรายังต้องเย็นเราต้องมีความสุขมีความสุขสบายเหมือนกับการสร้งน้ำพระ เย็นที่เราสบายที่เรา ในขณะที่ช่วยเขาไปเรายังร้อนอยู่ก็คงไม่ดีแน่ ๆ อุเบกขาไว้ระโยม เราช่วยทุกคนไม่ได้ แม้แต่พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ยังช่วยทุกคนไม่ได้จริง ๆ”

พระศักดา สุนทรโร, 13 เมษายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโร ได้กล่าวถึงประเด็นการวางอุเบกขาเมื่อไม่สามารถช่วยเหลือได้ต่อไป โดยยกตัวอย่างพระพุทธเจ้าว่า แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ไม่สามารถช่วยคนได้ทุกคน แล้วเราซึ่งไม่ได้เก่งเกินพระพุทธเจ้าจะช่วยคนทุกคนได้อย่างไร จะเห็นได้ว่า พระศักดา ได้ยกการกระทำของพระพุทธเจ้าเพื่อสนับสนุนประเด็น

4.3 กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม

4.3.1 การกลบเกลื่อนหรือการเบี่ยงบัง (hedging) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ใช้ภาษาแสดงระยะห่างโดยไม่นำตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของตัวบท โดยแสดงผ่านกริยาที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เช่น คล้ายว่า เชื่อว่า คิดว่า ดูเหมือนว่า หรือแสดงความไม่แน่ใจ เช่น คงจะ น่าจะ อาจจะ หรือคำขยายนามที่ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น บ้าง หนึ่ง บางสิ่ง บางคน

“อ้อ นี่กลืมตาไว้ในน้ำ คุณตาว่ายน้ำไม่เป็นคุณตาก็เลยตาย ลืมตาในน้ำถึงกับชีวิตเลย เราก็อึ้งแล้วกึ่งอยู่พักหนึ่งแต่ก็ช้า ๆ นะ ช้า ช้ากับคำว่าลืมตาในน้ำ ก็เอามาพิจารณาว่า**คนบาง** **คน**เนี่ยลืมตาแต่ไม่ลืมตานั้นลืมตาแต่ไม่ลืมตาคือลืมตาเนี่ย ตาเนี่ยลืมอยู่ แล้วก็ลืมคุณตาด้วย คุณตาเลี้ยงแม่มา เลี้ยงแม่เรามานะคุณแลแม่มาตั้งแต่เล็กจนโตมากับคุณยายเนี่ย ลืมตาแล้วก็ลืมตา แต่เขาก็ทำงานไปใช้ลูกกะตาของเขานี้แหละแล้วทำงานไปแล้วก็ดูแลปู่ย่าตายายอันเป็นการกตัญญูทเวทีนะ **คนบางคน**ไม่ลืมตาแต่ก็ไม่ลืมตา ก็คือ**บางคน**เนี่ยตั้งแต่เกิดมาก็ตาบอดบ้างมาตาบอดทีหลังบ้าง พิการทางสายตาแล้วก็ลืมตาด้วยนะ เห็นบางคนคนพิการยังดูแลคนเท่าคนแก่ที่บ้าน อันนี้น่าประทับใจจริง ๆ เนี่ยทั้งลืมตาแล้วก็ลืมตาเนี่ยก็อย่าลืมตาก็แล้วกัน เพราะยังไงเสียวันนี้มีเราได้ก็เพราะมีพ่อแม่เราเป็นผู้ให้กำเนิดเรา และมีพ่อแม่เราได้ก็มีคุณตาคุณยายที่ดูแลกันมาปู่ย่าคุณแลพ่อแม่มา ฉะนั้นวันนี้จากเรื่องช้า ๆ เรื่องหนึ่งก็พอได้ข้อคิดว่า จะลืมตาหรือไม่ลืมตาก็อย่าลืมตานั้น เขาจะเป็นคนขึ้นบันจุกจิกเป็นคนละ generation กับเด็ก ๆ ก็ตามที่เถอะ คนละเจนกันก็จริงแต่ก็ต้องเข้าใจกัน ว่าคนละวัย**บางทีก็อาจจะ**คุยบางเรื่องกันเข้าใจยากนิดนึง แต่ก็ต้องพยายามทำความเข้าใจนั้นลืมตาในน้ำตายได้นะ ตาตายไม่ใช่เราตาย แล้วก็ลืมตาหรือไม่ลืมตาก็อย่าลืมตา กตัญญูทเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี”

พระศกดา สุนทรโร, 22 เมษายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “**บางคน**” ใช้ขยายความ “คน” และการทำหน้าที่แทนคำนามที่ไม่เฉพาะเจาะจงเป็นการแสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับตัวบท นอกจากนั้น ยังมีคำว่า “**อาจจะ**” อันแสดงถึงความไม่แน่ใจ ซึ่งเป็นการกลบเกลื่อนวัตถุประสงค์การสื่อสาร กล่าวคือ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย แต่มีเจตนาสื่อสารถึงกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มที่เข้าข่ายคุณสมบัติ เช่น เกิดมาตาบอด คนที่คุยยาก ซึ่งไม่ได้เป็นทุกคน มีเพียงบางกลุ่มคนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การกล่าวว่บางคนและใช้คำว่าอาจจะ แสดงวัตถุประสงค์การสื่อสารแบบไม่เน้นย้ำชัดเจน น้ำหนักเนื้อหาจึงน้อยลงกว่าการชี้เฉพาะระบุลงไปอย่างชัดเจน

“ผมชกแค่ครั้งเดียวแต่ทำไมเจ็บเป็นเดือนเป็นปี หรือกระดูก**อาจจะ**แตก ก็**อาจจะ**ต้องบาดเจ็บไปทั้งชีวิตเลยทีเดียวนะ 1 การกระทำส่งผลไปทั้งชีวิต นึกถึงว่าเวลาพอใครไปดำใครแล้วมารู้ทีหลังว่าไม่ควรดำเลย ท่านไม่ได้ผิดเลยหรืออะไรก็ตามที่เถอะโยม ก็นึกถึงว่าสิ่งเหล่านั้นเนี่ยโยม 1 การขอโทษ การที่จะให้อภัยคนแรกก่อนเลย ก็คือให้อภัยตัวเองให้ได้ว่า เราผิดไปแล้วนะ เราผิดไปแล้ว

การที่ไปนึกซ้ำ ๆ ว่าไม่น่าชกเลย ไม่น่าชกเลย นะ ผล 1 ผลเนี่ยโยมความจริงผลมัน **อาจจะ**หาย เจ็บไปตั้งนานแล้ว แต่มันเจ็บที่เหตุการณ์ ไปชกทำไม ไม่น่าไปชกเลยทีเดียว ไม่น่าไปชกเลย มันทำให้เราเจ็บเป็นเดือนเป็นปีหรือเจ็บทั้งชีวิตเนี่ย ไม่น่าชกเลย คำว่าไม่น่าชกเลยเนี่ยมันจะหลอนหลอกอยู่ในใจตัวเอง”

พระศักดา สุนทรโร, 14 พฤษภาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโรใช้คำว่า “อาจจะ” อันสื่อความว่า ไม่ได้เกิดสิ่งนั้น ๆ แน่แน่นอน แต่มีโอกาสเกิดสิ่งนั้น ๆ อยู่บ้าง ทำให้น้ำหนักเนื้อหาที่สื่อสารมีความเบาบางกว่าการระบุที่ชัดเจน เป็นการแสดงระยะห่างจากตัวบท เจตนาการสื่อสาร จึงเป็นการสั่งสอนโดยใช้ตัวอย่างแบบไม่ชัดเจน

“เวลานั่งรถไป เรา**คงจะ**เห็นเหมือนกันนะโยม ว่า**ดูเหมือนว่า**ต้นไม้เขาจะวิ่งสวนกันกับเรา แต่ความจริงแล้วเรากำลังวิ่งผ่านต้นไม้ไป ก้อนเมฆบนฟ้าก็เช่นกัน เขาก็อยู่ที่เดิมไม่ได้วิ่งตามเรา แต่บนรถโดยสารคันหนึ่งลูกอายุ 40 กว่าแล้ว พ่อก็ 80 แล้ว ปรากฏว่าลูกก็**ดูเหมือนจะ**ตื่นตื่นจingle พ่อดูสิ พ่อเห็นไหม ต้นไม้วิ่งสวนกันกับเรา พ่อเห็นไหม พ่อดูสิ เมฆบนฟ้าเนี่ยกำลังวิ่งตามเราด้วย พ่อหนูตื่นตื่นจingle คนที่โดยสารบนรถคันนั้นทุกคนมองมา **ดูเหมือนจะ**โกรธพ่อ แล้วบอกว่า ทำไมคุณไม่พาลูกไปรักษาโรคประสาทเสียบ้าง ลูกคุณประสาทแล้ว ไม่รู้หรือว่าต้นไม้เขาตั้งอยู่ตรงนี้เอง ปรากฏว่าทุกคนก็หัวเราะกันทั้งคันรถ แต่พ่อกลับยิ้มแล้วก็บอกกับทุกคนว่า เราสองคนพ่อลูกเพิ่งจะกลับมาจากโรงพยาบาลกันครับ วันนี้ลูกผมได้มองเห็นโลกเป็นครั้งแรก ลูกผมตาบอดมาตั้งแต่กำเนิดครับ หมอรักษาดวงตาของลูกผมหายแล้วครับ ลูกผมเพิ่งเห็นโลกวันนี้ครับ”

พระศักดา สุนทรโร, 19 พฤษภาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น พระศักดา สุนทรโร ใช้คำว่า “คงจะ” และ “ดูเหมือน” ในการสื่อสาร ทำให้น้ำหนักเนื้อหาไม่หนักแน่น เป็นการกันตัวเองออกจากตัวบทอันแสดงว่า ไม่ใช่ทุกคนที่กระทำหรือรู้สึกเช่นนั้น

4.3.2 การใช้วัจนกรรม (speech acts) เป็นการใช้อ้อยคำที่แสดงเจตนาของผู้ส่งสาร เช่น ขอร้อง เชิญชวน ตักเตือน สั่งสอน โดยผู้รับสารสามารถตีความเจตนาของผู้ส่งสารได้ว่าต้องการให้กระทำให้สิ่งใด

“เมื่อ**ต้นทุนชีวิตไม่เท่ากัน**การแบ่งปันก็ต้อง**เข้าแล้วละ** จะบิดบาตเหลือบาตไปเห็นร่วมพิการ ๆ คำนี้นี้แต่ก็เป็นธรรมชาติก่อนบิณฑบาตแล้วกันว่า เราทุกคนก็คงจะแบบนี้เนาะ โยมนะ คนหนึ่งสมบูรณ์ไปหมดทุกด้านเลย อีกคนหนึ่งก็ดูจะบกพร่องไปเยอะ คนหนึ่งเก่งคณิตศาสตร์แต่ก็อาจจะเติมเต็มให้กับคนที่เก่งวิชาพลศึกษาแต่ไม่เก่งคณิตศาสตร์ คนหนึ่งเก่งอีกรวิชาหนึ่งแต่ไม่เก่งอีกรวิชาหนึ่ง อีกคนหนึ่งเก่งกว่าก็เติมเต็มซึ่งกันและกัน ในสังคมก็ต้องแบบนี้แหละโยม บางทีเราอาจจะ

มองว่าคนหนึ่งสมบูรณ์ไปหมด ชีวิตของเขาต้องไม่ได้รับการช่วยเหลือจากใคร จริง ๆ ก็ไม่แน่ อาจจะ
ต้องมีวันหนึ่งแหละ อาจจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากคนที่เขาไม่สมบูรณ์ ส่วนคนที่ไม่สมบูรณ์ก็ต้อง
ได้รับการช่วยเหลือจากคนที่สมบูรณ์ แบ่งปันกันแบบนี้ดีนะโยม เมื่อชีวิตมีต้นทุนชีวิตไม่เท่ากัน
การแบ่งปันก็ต้องเข้าแล้วละ ก็แบ่งปันกันไป ค่อย ๆ เติมเต็มกัน ในชีวิตของเราเนะ เราทำกรรมกันมา
ต่าง ๆ กันสมบูรณ์อย่างหนึ่ง บกพร่องอย่างหนึ่ง ก็อย่าไปดูถูกกัน อย่าไป Bully กัน อย่าไปใส่ร้ายใส่
ความซึ่งกันและกัน ของเก่าก็ทำมาบางทีกรรมไม่เต็มก็เยอะอยู่แล้ว มาเติมกรรมใหม่เข้าไปอีกมันก็ไม่
จบไม่สิ้นมันก็ยาว ๆ กันไป ชีวิตมันก็ต้องตกหลุมตกร่องกันไปแบบนี้อีก ฉะนั้นเติมเต็มซึ่งกัน
และกันดีกว่าช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันซึ่งกันและกัน เตียวอะไร ๆ ที่มันไม่เต็มมันก็จะเริ่ม
ดีขึ้นเรื่อย ๆ”

พระศักดา สุนทรโ, 3 มิถุนายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงวัตถุประสงค์ว่าต้องการสั่งสอนให้กลุ่มผู้รับสารกระทำตาม
คือ เกิดการแบ่งปัน อันเป็นการเติมเต็มซึ่งกันและกัน และยังมีเจตนาโน้มน้าวด้วยการระบุว่า มันก็จะ
เริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ

“เห็นภาพแมวเดินแบบนี้แล้วก็มียิ้มเหมือนกัน ขออนุญาตเจ้าของวิถีโธนะ เป็น
ธรรมทานร่วมกัน ก็นึกถึงการภาวนาโยม นึกถึงการภาวนา ก็คือการทำซ้ำ ๆ ไม่ได้ไปไหนไกลหรอก
โยม เห็นแมวเดินอยู่กับที่แบบนี้ก็นึกถึงว่าเราก็เห็นเรื่องเดิม ๆ นะ การภาวนาก็ดูลมหายใจเข้าลม
หายใจออกซ้ำ ๆ อยู่ตรงนั้นแหละ แต่เห็นจนกระทั่งเกิดความเข้าใจ สะสมความเข้าใจไป
ทีละน้อย ๆ ทำซ้ำ ๆ เห็นเดิม ๆ เห็นรูป ได้ยินเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ภายถูกต้องสัมผัส ใจคิดนึก แต่
พิจารณาให้เห็นว่าทุกอย่างเหล่านั้นก็ล้วนแต่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีสิ่งใดควรยึดมั่นถือมั่นเลย
หายใจเข้าแล้วไม่หายใจออกก็ตายนะ หายใจออกแล้วไม่หายใจเข้าก็ตายนะพิจารณาด้วยสิ่งที่เราเห็น
ไม่ว่าสิ่งที่เราเห็น หรือเราที่คนอื่นกำลังเห็นเรา เรากำลังเป็นผู้ถูกเห็น มันก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ไม่มีอะไรที่เป็นสาระแก่นสารยั่งยืน พิจารณาซ้ำ ๆ ซ้ำ ๆ เห็นแมวเดินซ้ำ ๆ แบบนี้ก็นึกถึงว่าการ
ภาวนาเนี่ย ก็อาจจะไม่ได้ไปไหน ไม่ได้ไปไหนไกล อยู่ตรงนี้แหละแต่เห็นซ้ำ ๆ จนจิตจนจิตตกผลึก
ว่ามันไม่มีอะไรที่ควรยึดมั่นถือมั่นเลย เพราะทุกอย่างมันก็อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันเกิดขึ้นตั้งอยู่
แล้วมันก็ดับไปไม่ควรยึดอะไรเป็นของเราทั้งสิ้น นำไปสู่จุดสูงสุดของพุทธศาสนา คือ สัพเพ ธัมมา นา
ล็ง อภินิเวศายะ สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จนจิตเข้าใจและค่อย ๆ คลายออกมา
จากความยึดมั่นถือมั่นอย่างเป็นธรรมชาติ

พระศักดา สุนทรโ, 10 มิถุนายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงวัตถุประสงค์การสื่อสาร คือ การสั่งสอนวิธีการภาวนา โดยให้กระทำผ่านการดูมหายใจเข้าออก และทำซ้ำ ๆ ย้ำ ๆ จนจิตตกผลึกว่าไม่มีอะไรควรยึดมั่นถือมั่น เป็นการโน้มน้าวให้ผู้รับสารกระทำการภาวนา

“ท่ามกลางพื้นดินที่แห้งแล้ง เราทุกคนคงเห็นความชุ่มฉ่ำของน้ำใจ ต่างกันโดยสิ้นเชิงจริง ๆ นะโยม เป็นภาพที่งดงามเหลือเกิน หนูน้อยเดินมาท่ามกลางพื้นดินที่แห้งแล้ง แต่ความชุ่มฉ่ำของน้ำใจเนี่ยทำให้คนอื่นเห็น ถ้าคนที่มึนจิตใจดวงมัว ยิ่งจะไปเติมความชุ่มฉ่ำของใจของคนอื่นได้อีกมากมายเหลือเกิน 1 การกระทำของคน ไปทำให้คนอื่นได้มีความคล้อยตาม ทั้งในทางที่ดีก็ทำให้คนอื่นคล้อยตามในทางที่ดีได้เป็นแสนเป็นล้าน การกระทำที่ไม่ดีก็อาจจะจูงใจคนที่จิตไม่ค่อยจะดีอยู่แล้ว จูงใจให้คนไม่ดีเกิดขึ้นอีกเป็นแสนเป็นล้านเช่นกัน ดังนั้นท่านทั้งหลาย ถ้าหากว่าวันนี้เราอยู่ในยุคของการใช้ การใช้โลกออนไลน์ 1 comment ที่ comment ไป การที่เราได้ comment ในสิ่งที่ดีและจูงใจให้คนคิดดี พูดดี ทำดีตาม คนอีกเป็นแสนเป็นล้านก็ชุ่มฉ่ำไปด้วยความดีในจิตใจ ติดตามเราไปอีกเป็นแสนเป็นล้าน แต่ถ้าการโพสต์ในสิ่งที่ไม่ดีและการ comment ในเรื่องที่ไม่ดี จูงใจให้คนเกิดความแตกแยก เกลียดชัง ก็ยิ่งจะทำให้คนที่มึนจิตใจคล้อยไปทางนั้นเกลียดชังแตกแยกกันไปอีกเป็นแสนเป็นล้านเช่นกัน สร้างบุญกันเถิดโยม พื้นดินที่แห้งแล้งประกอบกับจิตใจของหนูน้อยที่ชุ่มฉ่ำไปด้วยน้ำใจทำให้คนอื่นเป็นแสนเป็นล้านมีจิตใจที่ชุ่มฉ่ำไปด้วย ขอเราทุกท่านเป็นผู้เจริญเถิด สาธุ”

พระศักดา สุนทรโร, 18 มิถุนายน 2565

จากตัวอย่าง แสดงเจตนาสั่งสอนและให้กำลังใจ โดยสั่งสอนให้ผู้ที่มีจิตใจดวงมัว กระทำตนเป็นแนวทางในการสร้างบุญ สร้างให้ยุคนี้เป็นยุคของการให้ และให้กำลังใจว่า ผู้กระทำดังกล่าวเป็นผู้เจริญ

4.3.3 การใช้อุปมาอุปไมย (metaphor) เป็นกลวิธีการเปรียบเทียบที่ใช้สื่อสารให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการ มองเห็นภาพและเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการกล่าวถึง

“ไม่รู้ว่าจะเหตุการณ์ร้าย ๆ จิตสุดท้ายของเราตอนนั้นจะเป็นยังไงก็ไม่รู้ นะโยม เหตุการณ์ร้าย ๆ แบบนี้เกิดขึ้นได้ทุกวันและเราก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ในเหตุการณ์แบบนี้วันไหนก็ไม่รู้ และจิตสุดท้ายตอนนั้น ตลอดทั้งชีวิตไม่รู้ว่าเราฝึกจิตของเราไว้ดีมากน้อยแค่ไหน แล้วถ้าเกิดจิตสุดท้ายแบบนี้มันปลิดชีวิตเราทันทีลงขณะนั้นดับจิตลงทันที จิตสุดท้ายตอนนั้นนะ เราจะคิดสิ่งที่เป็นกุศลได้ไหม หรือว่าเราจะหยุดการปรุงแต่งได้ไหม การที่ได้ฝึกจิตทุกวันสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ ให้ท่านรักษาศีล เจริญจิตภาวนาที่ทำเป็นกิจวัตรเนี่ย ในขณะที่จิตสุดท้าย น้ำหนักของการฝึกไว้ทั้งชีวิตเนี่ยมันจะเพียงพอไหม สำหรับการที่จิตจะยังนิ่งอยู่ จิตจะไม่ไหวกแวกแวกโววาย ไม่รู้สึกเป็นทุกข์หรือนึกถึงอกุศลใด ๆ ที่ตัวเองทำไว้ แม้นบางทีอกุศลที่ทำไว้แม้นจะมีน้อยก็จริง แต่ขณะจิตสุดท้ายเนี่ยปุบปับ

เกิดตายขึ้นมา ด้วยเหตุร้าย ๆ เหล่านี้เนี่ย ไม่รู้ว่าจิตสุดท้ายเนี่ย เราฝึกไว้มันจะมีน้ำหนักพอไหม การฝึกไว้แบบเกิน ๆ ฝึกไว้ให้เยอะ ๆ มาก ๆ นับว่าเป็นเรื่องที่ประกันความปลอดภัยของเราได้เยอะ **หมั่นฝึก** นะโยมเนาะ เราไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดวันไหน สาธุ”

พระศกดา สุนทรโร, 25 เมษายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “นั่งอยู่” “ไม่โหวกโหวกโวยวาย” “ฝึกไว้” และ “หมั่นฝึก” ซึ่งเป็นอากัปกิริยาของมนุษย์ นำมาใช้กับคำว่า “จิต” เพราะจิตเป็นนามธรรม ได้นำกิริยาของมนุษย์มาใช้อธิบายให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น

“ก็คุณเคยทำเลวมาก่อนไง ปัจจุบันคุณจึงได้รับผลแบบนี้ คุณก็รับต่อไปก็แล้วกัน **นั่ง** ถ้ามันนั่งถึงแบบนี้ โอกาสที่เราจะช่วยคนนะก็คงจะยากเหมือนกัน ต้อง**ข้ามความคิด**ว่าคุณเคยเป็นคนเลวมาก่อนแน่นอนปัจจุบันสิ่งที่เขาได้รับที่ไม่ดี แน่แน่นอนเขาต้องได้เคยสร้างผลที่ไม่ดีสร้างเหตุที่ไม่ดีไว้ ฉะนั้น**ก้าวข้ามความคิด**ตรงนี้ไป เพื่อที่จะได้ช่วยในปัจจุบันของเขา เราก็ได้บุญ เขาก็บรรเทาทุกข์ ช่วยเหลือกันไปแบบนี้ โลกเราจะน่าอยู่ขึ้นเยอะเลยทีเดียวนะโยม”

พระศกดา สุนทรโร, 1 พฤษภาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “ข้ามความคิด” “ก้าวข้าม” อันเป็นอากัปกิริยาของมนุษย์มาใช้กับ “ความคิด” ซึ่งเป็นค่านามธรรม แสดงรูปธรรมว่าคนเราควรจัดการความคิดอย่างไรได้ชัดเจนขึ้น

“ที่เก็บของตรงนี้รักจริง ๆ ไม่รู้ว่ามันอยู่ข้างหรือเปล่านั้นก็ไม่ทราบเหมือนกัน เนี่ยทุกทีเนโยมพอเราเก็บของอะไรไว้เยอะ ๆ เนี่ย ญาติโยมก็คงจะนึกเหมือนกันนะว่าเวลาเราเก็บของอะไรไว้เยอะ ๆ ก็มักจะมีย่างอื่นแอบซ่อน มีทั้งหนู มีทั้งงู อะไรหลาย ๆ อย่าง เนี่ยลองนึกถึงในจิตเราโยม ในใจเราเนี่ย มีอะไรนิดนึงเราก็เก็บไว้ มีอะไรหน่อยนึงเราก็เก็บไว้ **เก็บความโกรธ**เล็ก ๆ **เก็บความโมโห**เล็ก ๆ **เก็บความโลภ**เล็ก ๆ เก็บขุ่น เก็บนี้ **เก็บความน้อยเนื้อต่ำใจ** **เก็บเก็บไว้ในใจ** เนี่ย เหมือนของที่เก็บอยู่ในห้องต่าง ๆ เหล่านี้ แน่แน่นอนของเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ตรงนี้เอง”

พระศกดา สุนทรโร, 1 มิถุนายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “เก็บความโกรธ” “เก็บความโมโห” “เก็บความโลภ” “เก็บความน้อยเนื้อต่ำใจ” “เก็บเก็บไว้ในใจ” อันเป็นอากัปกิริยาที่ใช้กับสิ่งของมาใช้กับ “กิริยาของจิต” ซึ่งเป็นค่านามธรรม ทำให้เข้าใจเป็นรูปธรรมว่ากิริยาของจิตมีลักษณะอย่างไร

4.3.5 การใช้เรื่องเล่า (narrative) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะการบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นแบบเรียงลำดับเวลา เช่น ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยจะปรากฏหน่วยเชื่อมโยงเวลา เป็นต้นว่า ก่อนหน้านั้น หลังจากนั้น ครั้นแล้ว ต่อมา และแล้ว

“เมื่อก่อนไม่เคยคิดถึงเรื่องของพลังเงียบนะ และคำว่าพลังเงียบก็ไม่เชื่อว่ามีอยู่จริง แต่วันนี้ฉันเห็นภาพพวกคุณที่ช่วยกันทำงาน ช่วยกันพัฒนา พลังเงียบไม่ต้องพูดเยอะ ไม่ต้องอธิบายอะไรมาก ขอแค่ลงมือทำและช่วยกันทำจริงจัง พลังเงียบที่อาจจะไม่จำเป็นต้องส่งเสียง แต่ทำด้วยหัวใจและความสามัคคี ภาพที่ฉันเห็นคือพลังของความนิ่ง ความเงียบ ลงมือทำมากกว่าการพูด ความสามัคคีที่สร้างให้โลกนี้มีความสุขมายาวนาน ความสามัคคีของคนพูดน้อยแต่ลงมือทำเยอะ ทำมากกว่าพูด พลังเงียบในทุกชุมชนมีอยู่จริง โชคดีแล้วหนอ ที่ได้เกิดมาเจอกัน แม้จะไม่ใช่พี่น้องท้องเดียวกันแต่เราทุกคนมีใจตรงกัน คิดเหมือนกันว่าโลกนี้**ไม่เกิน 100 ปีข้างหน้า** จะไม่มีเราเหยียบยืนอยู่ที่นี่ เราทุกคนจะต้องจากกันและทิ้งสมบัติเหล่านี้ ไว้ให้เป็นสมบัติของลูกหลานสืบไป**ในเบื้องหน้า** แต่เราจะใช้โลกนี้ในการพัฒนาใจของเราให้เจริญ **ก่อนที่จะไม่ได้เหยียบยืนบนโลกนี้อีกต่อไป ไม่เกิน 100 ปีข้างหน้า**จริง ๆ วันนี้ฉันเห็นพลังเงียบที่น่าสนใจ พลังของความสามัคคี สามัคคีอันนำมาที่เป็นเหตุให้เกิดสุขใน**เบื้องหน้า**”

พระศักดา สุทฺธโร, 24 พฤษภาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำบอกเวลาเพื่อแสดงถึงการเกิดลำดับเรื่องราวได้แก่คำว่า “เมื่อก่อน” “วันนี้” “ไม่เกิน 100 ปีข้างหน้า” “ในเบื้องหน้า” “เบื้องหน้า” ซึ่งทำให้เห็นความเป็นไปของพลังเงียบ วัตถุประสงค์การสื่อสารจึงเป็นการโน้มน้าวเพื่อให้ผู้รับสารมีความสามัคคีสร้างพลังเงียบในปัจจุบันเพื่อประโยชน์สุขในอนาคต

“หลายครั้งนะโยมที่เรามักจะบอกกับตัวเองว่า พอได้แล้วมั่ง พอได้แล้วมั่ง จริง ๆ แล้วเราทุกคนก็มีข้อบกพร่องด้วยกันทุกคน และคนที่มักจะเตือนเราอยู่เสมอก็คือตัวเราเอง ที่มักจะบอกกับตัวเองว่าพอแล้วมั่งแต่เราก็มักจะแพ้ใจตัวเอง ไม่ได้ฝึก ไม่ได้หัด ไม่ได้ตัด กำลังตัดไม้ ต้มไม้ กวาด ก็นึกถึงเรื่องของการตัดใจตัวเองตัดจิตตัวเอง มีข้อวัตรปฏิบัติในการฝึกหัด ปฏิบัติเพื่อที่จะละในสิ่งที่ตัวเองกำลังยึด กำลังหลง การฝึกไป หัดไปดับไป ใช้ความเพียรพยายาม เหมือนกับความร้อนนะ ค่อย ๆ ดัดไป แต่ก็หลายครั้งที่เราก็มักแพ้ใจตัวเอง การที่บอกกับตัวเองบ่อย ๆ ว่าพอแล้วมั่ง หลายคนก็มากไปด้วยความต้องการอะไรหลาย ๆ อย่าง แล้วก็มักจะเสียทีโครงสร้างของชีวิตก็บิดเบี้ยวไปหมด ผุพังไปหมด พอแล้วมั่ง พอได้แล้วมั่ง เรามักจะบอกกับตัวเอง แต่**สุดท้ายก็แพ้อีก วันรุ่งขึ้นก็แพ้อีก** แล้วก็แพ้อย่างนี้มาไม่รู้เนิ่นนานเท่าไร จึงทำให้เวียนเกิดเวียนตายกันอยู่อย่างนี้ ค่อย ๆ ฝึก ค่อย ๆ หัด บอกกับตัวเองเสมอว่าพอแล้วมั่ง หลายคนที่ยังไม่หยุดเสียที ยังไม่รู้จักพอเสียที ค่อย ๆ ฝึกค่อย ๆ หัดไปด้วยกันนะโยม อาตมาก็ยังไม่ได้เก่งกล้าสามารถอะไรมากมายนักหนาหรอก แต่ก็ค่อย ๆ ฝึกไปหัด

ไป บอกกับตัวเองเสมอ พอแล้ว พอได้แล้วมั้ง มันนานแล้วนะ พอได้แล้วมั้ง มันนานเกินไปแล้ว อย่าให้มันทุกข์หนักไปกว่านี้เลย พอแล้วมั้ง ค่อย ๆ ฝึกนะโยม”

พระศกดา สุนทรโร, 24 มิถุนายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้นมีคำบ่งบอกเวลา คือ คำว่า “สุดท้าย” และ “วันรุ่งขึ้น” เพื่อตอกย้ำถึงผลของการเกิดสิ่งทีกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า นั่นคือ “การแพ้ใจตนเอง” อันเป็นเหตุให้เวียนเกิดเวียนตายอยู่ในสังสารวัฏนี้ วัตถุประสงค์การสื่อสาร คือ การเล่าเรื่องเพื่อชี้แนะที่แม้ว่า สุดท้ายจะยังแพ้เหมือนเดิมก็ให้ฝึกจิตไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะชนะใจตนเอง

“ถ้าวันนี้ไปขอโทษกัน คน ๆ หนึ่งขอโทษด้วยความจริงใจ คน ๆ นี้ก็เย็นก่อนแล้ว แต่สิ่งที่เขาทำไว้คือร้อนก่อนหน้านี้นี้ คือไปกระทบกันเนี่ยเขาก็ต้องได้รับความร้อนนั้นก่อน มันเป็นมวลความร้อนที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ตอนนี้มันเลยไปแล้ว เอ้า ใครมาขอขมาก่อน แล้วก็อโหสิกรรมจริง ๆ ก่อนด้วยเต็มใจก่อนเนี่ยก็เย็นก่อน แต่อีกคนหนึ่งให้อภัยแบบหลอก ๆ ยิ้มต่อหน้า ลับหลังก็แยกเขี้ยวใส่ ก็ต้องรับความร้อนต่อไป แต่ขอขมากันนิดนึง ต่อหน้าคือกาย กายกรรม กายทำต่อกันดีก็ได้ความเย็นไป ตามสัดส่วน ตามสัดส่วนแห่งความดีที่ได้ทำ แต่มันก็ยังเหลือส่วนใดใครยังร้อนอยู่ มันก็เป็นกฎธรรมชาติ”

พระศกดา สุนทรโร, 24 กรกฎาคม 2565

จากตัวอย่าง มีการใช้คำบ่งบอกเวลา คือ คำว่า “วันนี้” “ก่อนแล้ว” “ก่อนหน้านี้นี้” “นั้นก่อน” และ “ตอนนี้” โดยเป็นการบ่งบอกถึงการกระทำที่เคยล่วงเกินมาในอดีต แต่ปัจจุบันแนะนำให้ให้อภัย อโหสิกรรมซึ่งกันและกัน เพราะเป็นการทำความดี ใจไม่ร้อนรน

4.4 กลวิธีทางวาทศิลป์

การใช้คำขวัญ เป็นการนำภาษามาเรียงร้อยในลักษณะสั้น กระชับ มีสัมผัสหรือไม่มีสัมผัสก็ได้ แต่โดดเด่นด้านการสื่อความคิด

“อย่าปล่อยให้เสียงนกเสียงกา อย่าปล่อยให้เสียงตฉินนินทา ดังกว่าเสียงศรัทธาในงานที่ทำเลี้ยงคนในครอบครัว”

พระศกดา สุนทรโร, 27 กรกฎาคม 2565

“เปิดตาต้องพร้อมเปิดใจ”

พระศกดา สุนทรโร, 30 กรกฎาคม 2565

“เป็นหน้อย่าขี่เหนียว บาทเดียวก็เวรกรรม”

พระศกดา สุนทรโร, 2 สิงหาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีการใช้คำขวัญที่มีลักษณะสั้น มีสัมผัส สื่อถึงความคิดอย่างชัดเจน กล่าวคือ ตัวอย่างแรก มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกว่า อย่าปล่อยให้เสียงนินทาดังกว่าการทำงานเลี้ยงครอบครัว ตัวอย่างที่สอง มีการใช้คำซ้ำลักษณะอุปสรรค โดยใช้คำว่า “เปิด” แสดงอาการปฏิกิริยาของ “ใจ” ที่คล้ายกับการ “เปิดตา” และตัวอย่างสุดท้าย มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกว่าการติดหนี้เป็นการสร้างเวรกรรม

4.5 กลวิธีอื่น ๆ

จากการศึกษา พบว่า กลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ที่พระศกดา สุนทรโรใช้ในการเผยแพร่ปริจเฉทเทศนาธรรม มี 5 กลวิธี ดังนี้

4.5.1 การเล่นเสียง

“แล้วในชีวิตของเราเนี่ยท่านมันจะมีใครบ้างละที่เป็นสายเปย์ในชีวิตของเรา เปย์ให้กับเรา เปย์ให้ทุกอย่าง ๆ คลิปก่อนเรื่องก่อนที่อาตมาก็เคยพูดไปถึงเรื่องของสายเปย์ พ่อแม่เป็นสายเปย์ เปย์ให้ลูก pay เปย์ให้ลูก เพราะเราก็ได้มาจากสายเปล สายเปลที่แม่กล่อมให้เราหลับ ให้เรานอน ให้เรากิน ให้เรารอ ให้เราเติบโต อืมสมมงนะลูก อืมท้องนะลูก อย่างนี้ก็ต้องขอขอบใจนะท่านทั้งหลาย ที่ยอมทุกคน เราเจอกำแพงแล้วเราก็สามารถข้ามมันไปได้ แต่ก็อย่าลืมคนที่เราเคยเหยียบหลังเหยียบไหล่เขาขึ้นไป เห็นแล้วชื่นใจจริง ๆ นะ สำหรับคนที่ไม่ลืมบุญคุณ แม้นพระพุทธรเจ้าก็ยังสรรเสริญ”

พระศกดา สุนทรโร, 29 มิถุนายน 2565

“อาการ**แองค์กรรมข้ามชาติ แองค์เหล่าข้ามคืน**มันก็คล้าย ๆ กันแหละ โยมคงเคยพิจารณาผลบนมือตัวเองเหมือนกันแหละว่า เราไม่ได้ทำผลให้เกิดขึ้นวันนี้ะ แต่ในผลเนี่ยจำได้เลยปีที่แล้ว 2 ปีที่แล้ว ผลนี้เมื่อวาน งั้นถ้าหากว่าวันนี้หลายคนตั้งข้อสงสัยว่า เอ๊ะ ชาติที่แล้วมีไหม ชาติหน้ามีหรือเปล่า ก็ขอให้พิจารณาตรงนี้ก็แล้วกันว่า ขนาดว่าเราไม่ได้ทำผลให้เกิดขึ้นวันนี้ะ เรายังต้องมารักษาผล มาเจ็บผล กับผลเมื่อวาน ผลเมื่อวานขึ้น และถ้าเรากำลังจะเอามือตบมือตัวเองวันนี้เนี่ย ผลวันนี้มันก็จะไปปรากฏวันนี้ แล้วมันก็จะไปเจ็บถึงพุงนี้ มะรินนี้ เดือนหน้า ปีหน้า มันก็จะส่งผลไปถึงแบบนั้นจริง ๆ”

พระศกดา สุนทรโร, 19 สิงหาคม 2565

“กราบหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด โดยอภินิหารพ่อหลวงปู่เหยียบน้ำทะเลที่เค็มจัดและทำให้เกิดความจืดได้ในบริเวณนั้น และทำให้คนรอดตายได้ด้วยน้ำจืดที่หลวงปู่เหยียบลงไปโดยอภินิหาร ขอนบถโดยส่วนนั้น ซึ่งข้าพเจ้าเกิดไม่ทันจึงไม่ทราบว่าเหตุการณ์ช่วงนั้นเป็นอย่างไร แต่ส่วนหนึ่งที่พิจารณาโดยหลักธรรมแล้วก็คือ บัดนี้**น้ำใจของคนเริ่มจะเค็ม**เข้าไปทุกวัน **คนใจเค็ม**มีทั่วบ้านทั่วเมืองเหมือนกับในมหาสมุทรใหญ่ ในโลกนี้มีคนใจเค็มเยอะ เมื่อเราอยู่ท่ามกลางคนใจเค็ม จะทำยังไงให้เราได้รับประโยชน์จากความใจเค็มของเขาจะมีความจืดของใจ จะมีรสชาติที่ไม่ทำให้เราดื่มเข้าไปด้วยความใจเค็มของเขาจากจุดไหนได้บ้าง ก็คงพิจารณาได้ว่า ด้วยพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติดีปฏิบัติงานตามคำสอนของพระพุทธเจ้า สะสมความรู้ของพระพุทธองค์จนบรรลุธรรมตามพระพุทธองค์ไปก็มาก สิ่งหนึ่งที่เราพิจารณาได้ก็คือ เราจะต้องพยายามทำให้ความใจเค็มของเขาลดลง คงจะโทษที่เขาใจเค็มอย่างเดียวก็คงไม่ได้ คงเป็นเพราะเราส่วนหนึ่งแน่ ๆ ที่เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เขาจำเป็นจะต้องเค็มตั้งนั้นถ้าเราลดทิวิมานะ ลดการกระทบกระทั่ง เพื่อให้ความใจเค็มมันจืดจางในใจของเขา เราลดความรู้สึกที่ไม่ดีของเรา ลดแรงกระทบของเราลง อย่างน้อยความเค็มจัดของใจของคนอีกคน ที่รู้สึกว่าจะชิงก็ราชาก็แรง เราก็แรงเขาก็แรง เขาก็เพิ่มความใจเค็มไปเรื่อย ๆ

พระศักดา สุนทรโร, 19 กันยายน 2565

4.5.2 การใช้คำซ้ำ

“วันนี้นั้นพระนโยม แค่อาดมาเห็นอาดมาก็รู้สึกว่**ซึ้ง**เลยเนี่ย **ซึ้ง**เลยนโยม พอเห็น**ซึ้ง**เนี่ยก็รู้สึก**ซึ้ง**เลยนะว่ **ซึ้ง**ใจจริง ๆ นะว่**ซึ้ง**แต่ละ**ซึ้ง** กว่าจะปรุงอาหารมาแล้วก็นำมาจบหัวจบเกล้าถวายพระนโยม มันมีกระบวนการ มันมีขั้นตอนของความใส่ใจเนี่ยเยอะทีเดียว **อย่า**หวานเกินนะ **อย่า**เค็มเกินนะ **อย่า**เผ็ดเกินนะ **อย่า**ไปเติมไขมัน **อย่า**ไปเติมเบาหวาน **อย่า**ไปเติมโรคหัวใจ อะไรต่าง ๆ ให้พระนโยม **ซึ้ง**ใจจริง ๆ โยมว่กระบวนการและขั้นตอนของการใช้**ซึ้ง**เนี่ย ในการประกอบอาหาร เมื่อจิตใจดีของคนทีลงมือกระทำคือทนายผู้ถวายและปฏิบัติ 6 คือผู้รับ พระก็ใส่ใจ ใส่ใจในการรับ ว่าเมื่อฉันแล้ววิถีชีวิตของความเป็นพระต้องเป็นพระจริง ๆ เป็นพระทั้งกายเป็นพระทั้งใจ เป็นพระทุกวินาที เมื่อใส่ใจในกิริยา ใส่ใจในสติ ในการเจริญสมาธิ ในการทำกิจหน้าที่ กิจวัตรของสงฆ์ ก็กลายเป็นว่าโยมก็มี**ซึ้ง** พระก็มี**ซึ้ง** ก็คือ**ซึ้ง**ใจในหน้าที่ของตนว่า เนี่ยโยมก็ใส่ใจใน**ซึ้ง**แล้วก็**ซึ้ง**ใจว่า เราทำหน้าที่ของเราเน พระก็**ซึ้ง**ใจ”

พระศักดา สุนทรโร, 6 กรกฎาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “ซึ่ง” 14 ครั้ง และใช้คำว่า “อย่า” 6 ครั้ง โดยกลวิธีการใช้คำซ้ำนี้ เป็นการเน้นย้ำความหมายที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสาร เป็นการทำให้ความหมายนั้น ๆ ชัดเจนขึ้น

“นี่ถึงคำนี้ละโยมว่าคนดีก็ตาย คนชั่วก็ตาย ทำบุญก็ตาย ทำบาปก็ตาย หลึงก็ตาย ชายก็ตาย พระก็ตาย โยมก็ตาย อยู่บนฟ้าก็ตาย อยู่ใต้ดินก็ตาย ตายหมด แต่หลังจากตายเนี่ย บุญและบาปเท่านั้นเองที่จะตามไป **หนี**ไปอยู่บนฟ้าบุญก็ตามไปบนฟ้า **หนี**ไปอยู่ในน้ำ **หนี**ไปอยู่ใต้ดิน บุญและบาปก็ตามไปได้ดิน บนฟ้า ในน้ำก็ตามไปทุกที่เหมือนเงาตามตัว”

พระศกดา สุนทรโร, 16 กรกฎาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “ก็ตาย” จำนวน 10 ครั้ง คำว่า “หนี” 3 ครั้ง ทำให้วัตถุประสงค์ของการสื่อสารชัดเจนว่า ต้องการสั่งสอนให้เห็นตระหนักรู้ว่า ทุกคนมีความตายเป็นที่สุด และเมื่อตายแล้ว มีบุญและบาปติดตามไปแบบหนีไม่พ้น

“อาตมาก็ชอบนั่งพิจารณาโน่น นี่ นั่นไปเรื่อย โยมคงพิจารณาเหมือนกันนะโยมว่าไม่ว่าจะเป็นโจรหรือตำรวจมานั่งอยู่โคนต้นไม้เนี่ย ในวันที่แดดร้อน ๆ ต้นไม้ก็คงไม่เลือกปฏิบัติมั้ง ว่าโจรเนี่ยไม่ต้องเย็นนะ ให้ตำรวจเย็นอย่างเดียว ก็คงไม่ใช่เนาะ ตำรวจกับโจรก็เย็นเหมือนกันมานั่งอยู่โคนต้นไม้ไม่ว่าจะเป็นหญิง เป็นชาย เป็นเด็ก เป็นผู้ใหญ่ เป็นหมา เป็นแมว เป็นคน เป็นมด เป็นปลวก มาอยู่โคนต้นไม้ที่มีร่มก็เย็นเหมือนกัน เขาก็คงไม่เลือกปฏิบัติ เช่นเดียวกัน ไปจับน้ำ ใครจับน้ำก็เย็น น้ำก็ไม่เลือกปฏิบัติ ใครไปจับไปฝน ๆ นั้นก็ร้อน ไม่ว่าจะเป็นใครไปจับร้อนก็ร้อน จับเย็นก็เย็น มันเป็นกฎ มันเป็นกฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าค้นพบ ว่าทำอย่างใดก็ได้ อย่างนั้น”

พระศกดา สุนทรโร, 24 กรกฎาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำว่า “เป็น” 9 ครั้ง ใช้คำว่า “จับ” 5 ครั้ง ซึ่งคำว่า “เป็น” เป็นการเน้นถึงสถานภาพของคนและสัตว์ว่า ไม่แตกต่างกันเมื่อนั่งอยู่ใต้ร่มไม้ และยังเน้นย้ำความหมายว่า กฎธรรมชาติไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะจับน้ำหรือจับไฟ ต่างก็รู้สึกเช่นเดียวกัน

4.5.3 การใช้สำนวน

“วันนี้เห็นขวิดน้ำกับเห็นแผลที่มือ ที่วันก่อนมีคบาดมือ นี่ถึงคำที่ว่า **เลือดข้นกว่าน้ำ** จริง ๆ ก็เป็นแบบนี้จริง ๆ นะโยม เลือดข้นกว่าน้ำ แต่คำนี้เขาเปรียบเทียบกับเห็นว่าคุณอย่าไปสนใจ อย่าไปใส่ใจ อย่าไปแคร์ความรู้สึกของคนที่ไม่ใช่ญาติมากกว่าญาติสิ เพราะญาติเนี่ยพี่น้องท้อง

เดียวกัน เลือดก้อนเดียวกันจากพ่อจากแม่คนเดียวกัน รักกัน ตีกัน เนี่ยเขาว่าเลือดข้นกว่าน้ำคือลักษณะแบบนี้”

พระศกดา สุนทรโร, 6 สิงหาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้สำนวนว่า “เลือดข้นกว่าน้ำ” หมายความว่า “(สำ) น. ญาติพี่น้องย่อมดีกว่าคนอื่น.” (<https://dictionary.orst.go.th/>)

“กำลังจะนำจิวรไปซักก็นึกถึงคำที่โยมคนหนึ่งเขาบอกว่าพระอาจารย์ครับ ผมขอ **เกาะชายผ้าเหลือง** ด้วยได้ไหมครับ ขอเกาะชายจิวรสักหน่อยได้ไหมครับ ก็บอกได้สิโยม **เกาะชายผ้าเหลือง** เกาะชายจิวรนี่ก็เป็นคำของคนโบราณ ที่ความจริงก็หมายความว่า ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ซึ้งใจ ยินดีกับการบรรพชาอุปสมบทของท่าน ข้าพเจ้าจะประพฤติตนให้เป็นผู้ขัดเกลา ให้เป็นผู้เบา จากกิเลส เจริญสติสมาธิอันเป็นเหตุให้เกิดปัญญาด้วยการเริ่มต้นจากศีลเหมือนพระคุณเจ้า แต่ข้าพเจ้าจะทำตามสถานะที่ข้าพเจ้าทำได้ ขอเกาะชายจิวร ชายผ้าเหลืองด้วยนะครับ จริง ๆ ความหมายก็แบบนั้นแหละโยม

พระศกดา สุนทรโร, 18 สิงหาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้สำนวนว่า “เกาะชายผ้าเหลือง” หมายความว่า “(สำ) ก. พึ่งพาผลบุญจากผู้ที่บวชเป็นพระภิกษุสามเณร เช่น ถ้ามีลูกชายก็จะได้บวชให้พ่อแม่ได้เกาะชายผ้าเหลือง.” (<https://dictionary.orst.go.th/>)

“กำลังพิจารณาถึงคำที่ว่าทำดีก็ถูกนินทา ทำไม่ดีก็ถูกนินทา จึงก็ต้องฝึกให้ฟังเป็น **เสียงนกเสียงกา** ขออย่างเดียวอย่านินทาเขากลับไปก็พอ โยมอย่าบอกรั่วตั้งแต่ยังเด็ก ๆ ว่า อย่าไม่กลัวเลยเวลาคนจะนินทาอย่า แต่อย่ากลัวอย่างเดียวย่าจะไปนินทาเขา ถ้ามว่าทำไมคิดแบบนั้นล่ะอย่า ย่าบอกว่าก็เขานินทาเรา เขาว่าเรา เขาใส่ร้ายเรา มันก็เป็นกรรมของเขา แต่ถ้าเราไปว่าเขา นินทาเขา ใส่ร้ายเขา มันก็เป็นกรรมของเรา เขาทำเราก็เป็นกรรมเขา เราไปทำเขาก็เป็นกรรมเรานะลูก”

พระศกดา สุนทรโร, 21 สิงหาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้สำนวนว่า “เสียงนกเสียงกา” หมายความว่า “(สำ) น. ความเห็นของคนที่ไม่ม้ออำนาจ เช่น เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ น่าจะฟังเสียงนกเสียงกาบ้าง.” (<https://dictionary.orst.go.th/>)

4.5.4 การใช้คำคล้องจอง

“บางคนก็คิดแบบนี้ก็ดีเหมือนกัน บอกโดนเทก็ไม่เป็นไร เดี่ยวเติมเอาใหม่ก็แล้วกัน โดนเทก็ไม่เป็นไรเดี๋ยวเติมเอาใหม่ก็แล้วกัน คือคำว่าโดนเทในสมัยนี้ก็คือเขาบอกว่าโดนทิ้ง รักเขาแต่เขาก็ขุ่นใจ เทใจ ไปให้คนอื่น แต่บางคนก็คิดว่าไม่เป็นไร โดนเทก็ไม่เป็นไร เดี่ยวเติมใหม่ก็แล้วกัน”

พระศักดา สุนทรโร, 11 สิงหาคม 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำคล้องจอง คือ คำว่า “ไร” กับ “ใหม่” ทำให้เกิดภาษาสัมผัสที่สละสลวย

“เดี่ยวพิจารณาคำนี้กันหน่อยนะโยม คำที่ว่าเรื่องร้ายที่กำลังเข้ามามันจะกลายเป็นเรื่องธรรมดา ๆ เมื่อเวลาผ่านไป จริงไหมโยม ลองพิจารณานี้ไป ย้อนไปอดีตว่า เหตุการณ์ครั้งนั้นนะดูเหมือนว่าเราจะเป็นจะตายจริง ๆ กับเหตุการณ์วันนั้น ณ วันนั้นเลย แต่พอมันมาถึงวันนี้ มันก็ธรรมดาขึ้นมา ธรรมดาจริง ๆ แต่ในช่วงนั้นนะโยม เกือบจะผ่านไม่ได้เหมือนกันนะ ถ้าหากว่าเราอารมณ์ร้อนสุด ๆ คือมันอาจจะเป็นวิบากกรรมของเราแหละที่เจอคนบางคน หรือเจอบางเหตุการณ์ แต่ถ้าเราเอาเอากรรมใหม่ก็คือโทษะ นะ ประกอบเข้าไปเป็นการไปชก ไปตี ไปต่อย หรือไปลักไปขโมยในช่วงที่เรากำลังจนจริง ๆ”

พระศักดา สุนทรโร, 12 กันยายน 2565

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำคล้องจอง คือ คำว่า “มา” กับ “ธรรมดา” ทำให้เกิดภาษาสัมผัสที่สละสลวย และจดจำความหมายได้ง่ายขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาปริเฉทเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศกดา สุนทรโร” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระศกดา สุนทรโร โดยสามารถสรุปข้อค้นพบ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า พระศกดา สุนทรโร ใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะ จำนวน 5 กลวิธี โดยแต่ละกลวิธีมีกลวิธีย่อย ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.1.1 กลวิธีทางศัพท์ จำแนกเป็น

- 1) การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ
- 2) การเรียกขาน
- 3) การอ้างถึง
- 4) การใช้คำกริยา

5.1.2 กลวิธีการขยายความ

- 1) กลวิธีทางศัพท์และการขยายความ
- 2) การใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์

5.1.3 กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม

- 1) การกลบเกลื่อนหรือการเบี่ยงบัง
- 2) การใช้วัจนกรรม
- 3) การใช้อุปลักษณ์
- 4) การใช้เรื่องเล่า

5.4 กลวิธีทางวาทศิลป์

- 1) การใช้คำขวัญ

5.5 กลวิธีอื่น ๆ

- 1) การเล่นเสียง
- 2) ใช้คำซ้ำ
- 3) การใช้สำนวน
- 4) การใช้คำคล้องจอง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาทั้งทางบวกและทางลบ โดยส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลกระทบทางบวกมากกว่า โดยมองเป็นช่องทางการสื่อสารร่วมสมัยที่หลายข้อจำกัดการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า เพราะสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ ในแง่การกระจายตัวของข่าวสาร สื่อสังคมออนไลน์สามารถกระจายตัวในวงกว้างระดับโลก จุดแข็งของสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลดีต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยปัจจุบันนิยมใช้ทั้งพระสงฆ์และฆราวาส เพราะรูปแบบการสื่อสารของสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลาย ใช้ง่าย ประหยัด และสามารถสื่อสารถึงกลุ่มคนในวงกว้าง ปัจจุบันมีพระสงฆ์จำนวนมากเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ดังในกรณีศึกษาวิจัยนี้ คือ พระศักดา สุนทรโร มีผู้ติดตามในเพจเฟซบุ๊ก “ศักดา สุนทรโร” จำนวน จำนวน 3,600,000 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2567) จึงกล่าวได้ว่า พระศักดา สุนทรโรเป็นอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) ทางสังคมท่านหนึ่งที่ประสบความสำเร็จด้านการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาในการเผยแผ่ธรรมะ พบว่า ปริจเฉทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโร มีกลวิธีทางภาษาที่มีลักษณะเฉพาะและโดดเด่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดจันทิมา อังคพนชกิจกลวิธีหลัก 4 กลวิธี กลวิธีย่อย 11 กลวิธี และมีกลวิธีเฉพาะอื่น ๆ อีก 5 กลวิธี ดังเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตาราง 7 เปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนชกิจกับกลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโร

กลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนชกิจ	กลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโร
1. กลวิธีทางศัพท์	1. กลวิธีทางศัพท์
1.1 การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	1.1 การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ
1.2 การเรียกขาน	1.2 การเรียกขาน
1.3 การอ้างถึง	1.3 การอ้างถึง
1.4 การใช้คำกริยา	1.4 การใช้คำกริยา
2. กลวิธีการขยายความ	2. กลวิธีการขยายความ
2.1 กลวิธีทางศัพท์และการขยายความ	2.1 กลวิธีทางศัพท์และการขยายความ
2.2 การใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์	2.2 การใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์
3. กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม	3. กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม
3.1 การข้อมูลบท	-

ตาราง 7 เปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนิชกิจกับกลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโร (ต่อ)

กลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนิชกิจ	กลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโร
3.2 การปฏิเสธ	-
3.3 การกลบเกลื่อนหรือการเบี่ยงบัง	3.1 การกลบเกลื่อนหรือการเบี่ยงบัง
3.4 การใช้วัจนกรรม	3.2 การใช้วัจนกรรม
3.5 การใช้อุปุปลักษณ์	3.3 การใช้อุปุปลักษณ์
3.6 การประชดประชัน	-
3.7 การใช้เรื่องเล่า	3.4 การใช้เรื่องเล่า
3.8 การใช้สหบท	-
4. กลวิธีทางวาทศิลป์	4. กลวิธีทางวาทศิลป์
4.1 การใช้คำขวัญ	4.1 การใช้คำขวัญ
4.2 การใช้บทประพันธ์	-
5. กลวิธีทางสัญญา	-
	5. กลวิธีอื่น ๆ
	5.1 การเล่นเสียง
	5.2 การใช้คำซ้ำ
	5.3 การใช้สำนวน
	5.4 การใช้คำคล้องจอง

การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาตามแนวคิดของจันทิมา อังคพนิชกิจกับกลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโร พบว่าแนวคิดของจันทิมา อังคพนิชกิจและกลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโรมีความคล้ายคลึงกันในหลายประเด็น แต่มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงการใช้ภาษาที่แตกต่างกันตามบริบทที่น่าเสนอ ซึ่งการเปรียบเทียบทั้งสองแนวคิดดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. กลวิธีทางศัพท์

ทั้งแนวคิดของ จันทิมา อังคพนิชกิจและพระศักดา สุนทรโรมีกลวิธีทางศัพท์คล้ายกัน ได้แก่ การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ การเรียกขาน การอ้างถึง และการใช้คำกริยา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของพิชญาวี ทองกลาง (2565: 340) ที่ศึกษาการใช้ข้อต่อผ่านกลวิธีทางภาษาของเด็กไทย โดยกลวิธีที่พบมีการใช้การเรียกชื่อ การกล่าวอ้าง และการใช้คำกริยา ซึ่งเป็นกลวิธีหลักในภาษาเช่นเดียวกับที่พบในปริเฉทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโร

2. กลวิธีการขยายความ

ในกลวิธีนี้ ทั้งสองแนวคิดใช้การขยายความผ่านกลวิธีทางศัพท์และการขยายความ และการใช้ภาษาที่แสดงลีลาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับใช้กลวิธีที่มีความเหมือนกันในเชิงของการวิเคราะห์และการเสนอข้อมูลที่ลึกซึ้งขึ้น

3. กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม

แม้ทั้งสองแนวคิดจะมีความสอดคล้องกันบางประเด็น เช่น การกลบเกลื่อน การเบี่ยงบัง และการใช้วัจนกรรม แต่จันทิมา อังคพณิชกิจได้ใช้กลวิธีที่ซับซ้อนกว่า เช่น การใช้มุขลบทและการปฏิเสธ ซึ่งไม่ปรากฏในกลวิธีของพระศักดา สุนทรโร ขณะที่พระศักดา สุนทรโรเน้นการใช้อุปลักษณ์และการเล่าเรื่องเป็นกลวิธีหลักในการสื่อสาร

4. กลวิธีทางวาทศิลป์

ทั้งจันทิมา อังคพณิชกิจและพระศักดา สุนทรโรใช้คำขวัญเป็นกลวิธีสำคัญในการสร้างความน่าสนใจและจูงใจในข้อความทางภาษา แต่จันทิมา อังคพณิชกิจเพิ่มเติมการใช้บทประพันธ์เข้ามา ซึ่งเป็นกลวิธีที่ไม่มีในแนวคิดของพระศักดา สุนทรโร

5. กลวิธีทางสัญลักษณ์และกลวิธีอื่น ๆ

กลวิธีทางสัญลักษณ์ปรากฏเฉพาะในแนวคิดของจันทิมา อังคพณิชกิจในขณะที่กลวิธีอื่น ๆ เช่น การเล่นเสียง การใช้คำซ้ำ และการใช้คำคล้องจอง เป็นลักษณะเฉพาะที่พบในปริจเฉทเทศนาของพระศักดา สุนทรโร และสะท้อนถึงการปรับใช้ภาษาที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และจังหวะเสียงในการถ่ายทอดเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของวราพร สารกุล (2563: 80) ที่ศึกษาอัตลักษณ์ทางเพศผ่านกลวิธีทางภาษา โดยพบว่าการใช้อุปลักษณ์และการใช้คำเล่นเสียงเป็นกลวิธีสำคัญในการสื่อสารอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มบุคคลนั้น ๆ

ด้านแนวคิด "ปริจเฉท" เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ (2530) เป็นคนแรกในประเทศไทยที่ใช้คำว่า "ปริจเฉท" แทนคำว่า discourse โดยได้อธิบายความหมายไว้ว่า เป็นหน่วยภาษาที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบภายในหน่วย เป็นระดับภาษาเหนือกว่าประโยคและมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของความหมายอย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม จันทิมา อังคพณิชกิจ (2557) แย้งว่า "ปริจเฉท" แท้จริงแล้วหมายถึงส่วนหนึ่งของเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องมีความสมบูรณ์ทั้งหมด แต่ยังคงมีโครงสร้างที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกันในระดับภาษาเหนือประโยค แนวคิดของทั้งสองท่านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ปรากฏในงานวิจัยนี้เช่นกัน โดยในกรณีของพระศักดา สุนทรโร การเผยแผ่คำสอนธรรมะผ่านสื่อดิจิทัลอย่างเฟซบุ๊กเพจ "พระศักดา สุนทรโร" ในรูปแบบคลิปวิดีโอขนาดสั้น ถือเป็นการใช้ภาษาระดับปริจเฉทที่มีลักษณะเฉพาะตัวในการถ่ายทอดเนื้อหา โดยข้อความแวดล้อมที่ใช้วิเคราะห์กลวิธีทางภาษามีทั้งที่เนื้อเรื่องสมบูรณ์ในหนึ่งปริจเฉทและเนื้อเรื่องที่มีโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันและสอดคล้องกันระดับข้อความที่ไม่ได้สื่อเนื้อหาสมบูรณ์ทั้งหมดแต่สามารถเข้าใจได้ว่า ผู้พูดต้องการสื่อสารอะไร

นอกจากนั้น การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของแต่ละประเภทเทศนาธรรมนี้ต้องศึกษาความรู้เบื้องต้น บริบท และวัฒนธรรมของผู้ส่งสารและผู้รับสารอันสอดคล้องตามแนวคิดของ Georgakopoulou และ Goutsos (2001) ซึ่งสถานการณ์ทางภาษาของผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น การเลือกใช้คำเรียกขาน (system of address) ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันแต่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ นอกจากนี้ ประเภทเทศนาธรรมของพระศักดา สุนทรโธ ยังมีการเลือกใช้คำเรียกขานที่สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ฟัง เช่น การใช้คำที่เป็นกันเองและไม่เป็นทางการมากเกินไป ส่งผลให้ผู้ฟังรู้สึกเชื่อมโยงและเข้าใจเนื้อหาที่สอนธรรมะได้ดียิ่งขึ้น

จันทิมา อังคพณิชกิจ (2557) ยังอธิบายกลวิธีทางภาษาในหลายลักษณะ เช่น การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (name and naming) ซึ่งพระศักดา สุนทรโธใช้ในการเรียกผู้ฟังหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคำสอนทางศาสนาอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังมี การอ้างถึง (referencing) ที่ช่วยเชื่อมโยงเนื้อหาหลายส่วนเข้าด้วยกันและสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

การใช้อุปมาอุปไมย (metaphor) ซึ่งเป็นกลวิธีที่พระศักดา สุนทรโธใช้ในคำสอนธรรมะเช่นกัน โดยเฉพาะในการเปรียบเทียบเรื่องศีลธรรมและชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการและเข้าใจคำสอนได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้พบว่า กลวิธีทางภาษาเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกับการศึกษาของพิชญาวี ทองกลาง (2565) ที่ชี้ให้เห็นถึงการใช้กลวิธีทางภาษา เช่น อุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ และการใช้คำกริยา

กลวิธีทางวาทศิลป์ (rhetorical strategies) ซึ่งพระศักดา สุนทรโธใช้ในการถ่ายทอดธรรมะ ได้แก่ การใช้คำขวัญ (slogan) และการใช้ภาษาที่กระชับอันสามารถสื่อถึงแนวคิดที่ลึกซึ้ง เป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า การศึกษากลวิธีทางภาษาของพระศักดา สุนทรโธ ในแง่ของการวิเคราะห์ประเภทตามแนวคิดของ จันทิมา อังคพณิชกิจ และการวิเคราะห์จากนักวิชาการหลายท่านแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างเนื้อหา บริบททางสังคม และวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลวิธีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้การสอนธรรมะน่าสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น แต่ยังช่วยให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ควรศึกษาการเน้นความสำคัญของกลวิธีทางภาษาที่ต่างกันตามบริบทโดยหาค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่พระศักดา สุนทรโธใช้ในการสื่อสารประเภทเทศนาธรรม

5.3.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของกลวิธีทางสัญญาในการสื่อสารเชิงศาสนาหรือเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการเปรียบเทียบว่าการใช้กลวิธีนี้ช่วยเสริมสร้างการเข้าใจข้อความหรือไม่

5.3.3 ควรศึกษาการปรับใช้ภาษาตามสื่อที่ใช้ว่ามีลักษณะเด่นอย่างไร หรือเปรียบเทียบภาษาที่ใช้ผ่านสื่อต่าง ๆ ตั้งแต่สองสื่อขึ้นไป เช่น การสื่อผ่านคลิปขนาดสั้นต้องใช้ภาษาที่กระชับ การเลือกใช้คำที่สร้างความเชื่อมโยงกับผู้ฟังได้ง่ายขึ้น ในขณะที่การสื่อผ่านบทความในหนังสืออาจมีการขยายความของเนื้อหามากกว่า

5.3.4 ควรศึกษาให้ชัดเจนว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในสื่อดิจิทัลมีผลต่อการรับสารอย่างไร

5.3.5 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบของบริบทที่แตกต่างกันในการใช้กลวิธีทางภาษา เช่น วัฒนธรรมของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งอาจส่งผลต่อการตีความและการเข้าใจสาร

5.3.6 ควรมีการศึกษากลวิธีทางภาษาโดยใช้แนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความสามารถของพระศักดา สุนทรโรในแง่มุมด้านการใช้ภาษาอื่น

5.3.3 ควรศึกษาการใช้กลวิธีทางภาษาของอินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นพระรูปอื่น เพื่อจะให้เห็นมุมมองการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเผยแพร่ธรรมะที่กว้างขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา ตันโพธิ์. (2563) การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในเฟซบุ๊กแฟนเพจยอดนิยมของไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(1), 1-14.
- จักริน ฉัตรไชยพฤกษ์ เขมฤทัย บุญวรรณ. (2562). โครงสร้างปริศนภาพและกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง”. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 2(2), 47-73.
- จันทิมา อังคพณิกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ*. กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- เจตน์ ตันติวณิชชานนท์. (2557). บทบาทของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชาติ : มุมมองของอาจารย์ป่วย อึ้ง ภากรณ์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 4(2), 341-355.
- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2557). *กลวิธีทางภาษาที่แสดงถึงความรุนแรงในภาคใต้ของประเทศไทยผ่านหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่นภาคใต้และระดับชาติ*. (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- ชัชวิน วรปัญญาภา. (2561). การเปลี่ยนแปลงสถานะของศาสนาพุทธในประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมือง. ใน *การประชุมวิชาการสาขานิติศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ 1 หัวข้อ “ระบบกฎหมายไทย : ปฏิรูป / เปลี่ยนผ่าน/ ปฏิสังขรณ์”* (หน้า 217-234). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทรงธรรม วงศ์วิรุฬห์. (2547). *การวางโครงเรื่อง ในปริศนารื่องเล่า จากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อมในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, ชนิศร์ ชูเลื่อน, พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, สหทยา วิเศษ, และ ธนู ศรีทอง. *ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ เส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรมในประเทศไทย*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 21(2), 89-100.
- ธนพร จุลศักดิ์ และ อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2555). *การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี*. สืบค้น 6 ธันวาคม 2566, จาก <https://libdoc.dpu.ac.th/mtext/article/516929.pdf>
- นิชาพร ยอดมณี. (2564). กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนอเรชัน Z: กรณีศึกษางานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน”. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 “The Role Importance and Challenges*

of Humanities and Social Sciences in the Disruptive Society” (หน้า 11-19).

สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- บุญคำ ดีสุขสาม และ ดวงมล โพธิ์นาค. (2557). แนวคิดการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 5(1), 161-167.
- ปวีรศา ประดิษฐ์ศร. (2560). *ปริเฉทการเล่าข่าวในรายการโทรทัศน์: "เรื่องเล่าเช้านี้" และ "เรื่องเล่าเสาร์-อาทิตย์"* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ปัญญา นามสง่า. (2561). ดอกบัวกับการเรียนรู้ในทัศนะพุทธปรัชญา. *วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์*, 1(2), 52-68.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). <https://dictionary.orst.go.th/>
- พรรณรวิ พิศากาศย์. (2565). *กลยุทธ์และกระบวนการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กเพื่อเผยแพร่พุทธศาสนาให้แก่ประชาชน* (การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ ฯ.
- พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก). (2563). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย”. *วารสารปัญญาภิธาน*, 5(1), 1-14.
- พระมหาทวี มหาปัญญา. (2560). *พระพุทธศาสนากับการใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระมหาธนิศ สิริวัฒนโน. (2558). รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*. 16(2), 76-86.
- พระเริ่ม ไชตะขบ, นลินทิพย์ พิมพ์กัลด, และ กิ่งแก้ว ปะติตังโฆ. (2560). แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชน ในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 1895-1907.
- พระอัคราภิกษุธี สิริวัฒนโน (ลุนละวัน). (2560). *กระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย*. (รายงานผลการวิจัย). เชียงราย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย.
- พิชญาวี ทองกลาง. (2565). กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์เด็กไทยในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(3), 324-354.
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อแห่งอนาคต: สื่อสังคมออนไลน์. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 99-103.
- พินิจ ลาภธนานนท์ และ แทนพันธุ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่. (2557). *พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมของพระสงฆ์*. กรุงเทพฯ ฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์. (2530). ปริจเฉท: แนวใหม่ในการศึกษาวากยสัมพันธ์ไทย. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*, 4(2), 257-263.
- มนตรี วิวาท์สุข และ เทพพร มังธานี. (2562). รูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ของวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมธี เชษฐวิสุต. (2562). สื่อสังคมออนไลน์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 10(2), 521-531.
- วรภาพ สารกุล. (2563). กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตุ๊ด จาก ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ เดอะซีรีส์ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนาและธนพล เอกพจน์. (2564). กลวิธีทางภาษาในการโฆษณาอาหารเสริมสร้างกล้ามเนื้อสำหรับผู้ชาย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 29(3), 104-128.
- วิศรุต นันทวิญญู. (2563). ข้อเสนอแนวความคิดในการสร้างสรรค์สื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดองค์ความรู้ทางบัญชีวารสารตรวจบัญชีสหกรณ์, 1(1), 160-167.
- สมบุญ วัฒนะ, ประยูร สุขะใจ, เรืองวิชัย นิลโคตร, สุวิญ รักสัตย์ และ พีรวัฒน์ พันศิริ. (2564). พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตคนไทยในดินแดนสุวรรณภูมิ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(3), 950-964.
- อาทิตย์ หลวงละ. (2559). การใช้เว็บไซต์เฟซบุ๊กทางอินเทอร์เน็ตของพระสงฆ์ (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อารี พลดี. (2556). *สื่อสังคม*. สืบค้น 6 ธันวาคม 2566, จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%94-%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8>
- Georgakopoulou, A. & Goutsos, D. (2001). *Discourse Analysis: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Oxford Learner Dictionaries. (2566). *social media*. สืบค้น 6 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/social-media?q=social+media>
- Stations979 Gallery. (ม.ป.ป.). *ชีวประวัติ พระครูสังฆรักษ์ ศักดา สุนทรโร*. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.stations979.org/p/file.html>

%A1-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%96

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยแบบไม่เข้าข่ายของข้อเสนอการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยแบบไม่เข้าข่ายของข้อเสนอการวิจัย

เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๑๓๕/๒๕๖๗

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การวิเคราะห์ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาเพจเทศนาธรรมในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดิ์ สุนทรโร”
(An Analysis on Language for Buddhism Propagation : A Case Study of Dhamma Discourse in Facebook Page “Phra Sakda Suntaro”)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยหลัก: ดร.บัณฑิตกา จารุมา

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐ เมษายน ๒๕๖๗

หมายเลขใบรับรอง: ว.๑๓๕/๒๕๖๗

วันที่ให้การรับรอง: ๑๐ เมษายน ๒๕๖๗

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑๐ เมษายน ๒๕๖๘

ภาคผนวก ข

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุลหัวหน้าโครงการวิจัย ผศ.ดร.บัณฑิตา จารุมา

ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ประวัติการศึกษา

2566	ดุขฎฐิบัณฑิตสาขาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
2554	Master of Arts (Conflict Analysis and Management)
Royal Roads University, CANADA
2550	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล
2544	ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1)
สาขาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน

2563 - ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์นครราชสีมา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2559 – 2562	อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน ฯ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2554 – 2557	อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลงานทางวิชาการ

- พระอุดมธีรคุณและบัณฑิตา จารุมา. (2566). บทบาทพระพุทธศาสนาในประเทศไทยปัจจุบัน : สำเร็จหรือล้มเหลว. วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 10(1), 221-233.
- พระอุดมธีรคุณและบัณฑิตา จารุมา. (2566). การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย ฯ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 10(2), 269-284.
- บัณฑิตา จารุมา และสมคิด นันต๊ะ. (2563). “ความหลากหลายทางภาษาในสังคมไทย”. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 9(1), 154-163.

- บัณฑิตกา จารุมา และพยอม ก้อนในในเมือง. (2563). “วิธีพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ”. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 413-428.
- พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา. (2563). “ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน”. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(2), 53-63.
- บัณฑิตกา จารุมา. (2563). การวิเคราะห์วาทกรรมโน้มน้าวใจ: กรณีศึกษาการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของหน่วยงานรัฐในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(3), 265-279.
- บัณฑิตกา จารุมา. (2562). “วัฒนธรรมเชิงสันติสำหรับครู”. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 6(2), 382-396.
- สมคิด นันตะ และบัณฑิตกา จารุมา. (2562). “การวิเคราะห์ช่องทางการสื่อสารโน้มน้าวใจในการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของหน่วยงานรัฐในอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน”. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 107-116.
- บัณฑิตกา จารุมา. (2560). ประวัติอักษรธรรมล้านนาที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 4(1), 168-175.

ผลงานวิจัย

- บัณฑิตกา จารุมา, สมคิด นันตะ และอรพินท์ อินวงศ์. (2565). *การศึกษากลวิธีทางภาษาที่โน้มน้าวให้ประชาชนในพื้นที่ล้านนาตะวันออกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลของไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- บัณฑิตกา จารุมา. (2564). *การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์มหาจุฬาริชาการวิทยาลัย*. นครปฐม: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา. (2563). *การวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ ๗ ของนักศึกษาต่างชาติ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บัณฑิตกา จารุมา และสมคิด นันตะ. (2562). *การวิเคราะห์วาทกรรมโน้มน้าวใจ: กรณีศึกษาการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของหน่วยงานรัฐในอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมัชชา นิลปัทม์และบัณฑิตกา จารุมา. (2554). *สื่อมวลชนกับการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่ควรจะเป็น และเส้นทางสู่การสื่อสารสันติภาพ*. ปัตตานี: คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัณฑิตกา จารุมา. (2552). *โครงการวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการลุ่มน้ำสายบุรี กรณีศึกษา นาร้าง อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

วิทยาลัยศาสนศาสตร์นครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

วัดสุทธจินดา 774 ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000